...ાઁ ફરમાવ્યું છે
...રે છે તેને દીનમાં સા...

...દુતુલ મુર્શે

તથા

ઇલમે ગેબનો ફતવો.

મુળ ઉર્દુથી ભાષાંતર કરનાર

મોલાના મોલવી મહુમ ગુલામ મોહમ્મદ બી. હા. હાફેજ સાહેબ.

અને છપાવી પ્રસિદ્ધ કર્તા અબ્દુર રહેમાન બીન મરહુમ
મોલાના ગુલામ મોહમદ હાજી હાફેજ સાહેબ.
મેનેજર કુતુબખાના સાહેબીઆહ મુ૦ રાંદેર જીલ્લે સુરત.

મુંબઈની પેઢીવાલા એક સખી શેઠ તરફથી ભેટ

માહે રજબ સને ૧૩૩૬ હિજરી.

બીજી આવૃત્તિ પ્રત ૧૦૦૦.

સર્વ હક પ્રસિદ્ધ કર્તાએ પોતાના સ્વાધીન રાખ્યા છે.

સુરત લીમડાચોકમાં આવેલા "સુંદર" પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં
વીઠુલદાસ ડીકાભાઈએ છાપ્યો.

હીસાબ થાઓ
સર્વ મુમેનીન ઉપર
મદ બીન હાજી હાફીજ ર.
ર પુજા તથા ગેરૂલ્લાહની મદ
કોઇ સાધન ગુજરાતીમાં ન
જરાતીમાં કીધો છે. અલ્લાહ એને
થયોથી લોકો લાભ લઈ રહ્યા છે તેમ

જો એક મુસલમાન પણ બુરા રીવાજથી બચશે તો તેનું કલ્યાણ થશે. મોલ ધર્મ સંબધી હુકમો અને વેદકોના જેવા છે એટલે જેવી બીમારી જેવી તેવો દ જોઇએ પણ અફસોસ કે હમણાના વાએજો કીસ્સાઓ તથા વલીઓની કરામતોને કરે છે પણ વલીઓના અમલો બ્યાન કરતા નથી. વલીઓની કરામત બરહક્ક છે પણ વાએ અર્થ નસીહત તથા બોધના છે તે પ્રમાણે જરૂરતનો ખ્યાલ કરી વાઅજ કહેવી જોઇએ. મોલવીઓ ખુદાનો ખોફ રાખી લોકોના બુરા ભલા કહેવાનો ખ્યાલ નહી રાખતાં સાફ નૈયતથી બ્યાન કરશે, તો ઇનશા અલ્લાહ જલદી ફાયદો થશે. પણ અફસોસ કે તેઓ લોકોથી ડરે છે. જો તેઓ મજાલેસુલ અબરારની એક એક મજલીશ બ્યાન કર્યા કરે તો લોકોને ઘણો લાભ થાએ અને તેઓને પણ સેહેલ પડે. આ રીસાલો હું ધારૂં છું કે ઘણો ઉપયોગી થશે. એમાં કર્તાએ ઘણી સફાઇથી શીરકનું બ્યાન કીધું છે. અને તેની સાથે બીદઅતીઓ તથા કબરપુજકોના સુબહેનો જવાબ પણ છે. એટલે વાંચનાર સાહેબને વાંચતાં કંઈ શક પડે તો ધીરજ રાખી આખો રીસાલો વાંચવો. ખુદા ચાહશે તો તેઓનો શક દુર થશે.

એમાં વલીઓની કરામત કર્તા સાફ માને છે તેમ મુરદાને સવાબ પોહોંચાડવા ખુદા વાસ્તે કંઇ ખેરાત કરે તો તેનો સવાબ મુરદાને પોહોંચે છે[1] તેને તથા બુજરૂગોનો વસીલો પકડવાને પણ કર્તા માને છે. અને કેમ ન માને કર્તા મોલવી ખુરમઅલી હનફી મજહબના મોટા વિદ્વાન વલીકામેલ છે મશારેકુલ અનવારનો તરજુમો એવણ સાહેબે કીધો છે. તેના ફાયદામાં હનફી મજહબના મસલાની દલીલો ઘણી સારી રીતે બ્યાન કીધી છે. તથા દુરૂલ મુખ્તારનો તરજુમો એવણે કીધો છે. એ સીવાઇ બીજી ઘણી કીતાબો લખી છે અને તે સર્વ ચાલુ છે ખુદા એવણને જજાએ ખેર દીએ. અને ખુદા એવણનો ફેજ જારી રાખે. મારા મોટા નસીબ કે ખુદાએ મને આ રીસાલાના તરજુમાની તોફીક દીધી. ઓ અલ્લાહ હું સખત છું મને નરમ કર. અને હું નીર્બલ છું મને કવી કર. અને હીદાયત આપવા પછી મારા દીલને તું સંભાળી રાખ. અને ખાતેમા ખેર કર. આમીન વસલ્લલ્લાહે હો અલલ નબી

---

1 મરેલાને સવાબ પોહોંચાડવાની નૈયતથી ખુદા વાસ્તે કંઈ ખેરાત કરવી કે કંઇ નફલ સારૂં કામ કરવું તેનો સવાબ તેને પુગે છે. એ સુંનત જમાતનો અકીદો છે. પણ જો કોઈના દીલમાં એમ હોએ કે જો હું મરેલની પાછળ ખેરાત અથવા ખર્ચ નહી કરીશ તો લોકો મને બોલશે. તો તો તે ખેરાતનો સવાબ નહી પોહોંચતા ઉલટો ગુનેહગાર થાએ છે. વળી મરેલાને સવાબ પોહોંચાડવા દીવસોનું મુકર કરવું એ હીન્દુઓની ચાલ છે એને શરીઅત ના પાડે છે. હુજ્જતુલ હરમેનના પાનુપક્ષમાં દીવસ ઠેરવવાની સાબેતીમાં જે કીસ્સો કુતાબ એ જ જન્દીથી નકલ કીધો છે એ બનાવટી છે. તથા એ કુતાબો મુલ્લા અલી કારીનો રચેલો છે એમ જે રીસાલામાં લખાયું છે તે જુઠ છે તેવણના રચાયલા પુસ્તકમાં એ નથી. એવા ખોટા દાખલા લખી મજકુર રીસાલાવાળો લોકોને ભોળવે છે. અને અણસમજુ તેની પાછળ દોરવાય છે મજકુર રીસાલામાં કુતાબો જન્દીયાથી જે કીસ્સો નકલ થયો છે તેનું ખોટાઇ મોલવી અબદુલ હૈય લખનવવાળા સાહેબે પોતાન મજમુએ ફતાવા છપાયલો સને ૧૩૦૮ના પુ. ૨ પૃ. ૧૭૫, ૨૬૨માં કીધું છે. ગુલામ મોહુમદ.

गूजरात विद्यापीठ ग्रंथालय

[गुजराती कॉपीराअिट विभाग]

अनुक्रमांक ૮૨૭૫ वर्गांक

पुस्तकनुं नाम નસીહતુલ મુસલેમાન

विषय ૫૭:૪

નસીહતુલ મુસ્લેમીન

ખુદાના નામથી જે મોટો મહેરબાન રહમ કર્તા.

સુબહાન લ્લાહ! અહા, શું તારી શાન છે કે; કોઇની મદદ વગર આટલા મોટા આસમાનને જમીનને કેવી ખુબસુરતી સાથે પેદા કીધાં. અને કોઇ નબીને કે કોઈ વલીને પોતાના કારખાનામાંથી કાંઇ પણ અખત્યાર આપ્યો નહિ એ ઇલાહી તારા એહસાનના હજારો હજાર શુકર, કે તેં અમને કુરાન અને હદીસથી પોતાની તોહીદને સમજાવી. અને શીરકની આફત થી કે જેમાં એક જગત ફસેલી છે. તેથી ફકત તારા કરમથી અમોને બચાવ્યા. અને હજરત મોહંમદ સલલલાહો અલેહે વસલ્લમની સીધી રાહ ઉપર ચલાવ્યા. ઇલાહી ! આ રસુલ મકબુલ ઉપર

દુરૂદ અને રહમત મોકલ. કે જે તેવણુને માર્ગે ચાલ્યો, તેણે પોતાને વાસ્તે દોજખની આડ કીધી, અને જે પોતાના બાપદાદાની જહાલતની રાહ ઉપર ચડી ગયો. અને તેમની હદીસને ન માની તો તેણે પોતાની આકેબત ખરાબ કીધી. અને તેવણુની આલ ઉપર રહમત મોકલ કે જેઓ તારા હુકમને તાબે રહ્યા છે, તે એટલા સુધી કે પોતાના જાનને તારા માર્ગ ઉપર કુરબાન કીધો અને તેવણુના નેક સહાબીઓ ઉપર (રહમત મોકલ); કે જેઓએ શીરક મુકાવી લાખો લોકોને મુસલમાન કીધા.

એ સર્વ પછી સાંભળવું જોઇએ કે, હમણાં હિંદુસ્તાનમાં અજયબ જાતની બલા ફેલી છે કે ઉમ્મતે (મોહંમદીઆના) ઘણા લોકો શીરકમાં સપડાયલા છે. પણ ઘણા મુસલમાનો આપડા એ ઇલમી અને ના વાકેફીને લીધે લાચાર છે. એ માટે સેવક **ખુરમ અલી** આજેજ (નિર્બળ) ના દીલમાં આવ્યું કે, આ શીરકની બુરાઇ કુરાન શરીફથી સાબેત કરીએ. અને દરેક આયતનો તરજુમો હિંદી ભાસામાં સાફ ચોખી રીતે કરીએ કે. જેથી જગતના બધા લોકોને ફાયદો થાય. અને જે મુસલમાન ભાઇઓ અરબી ભાષા જાણતા નથી તેઓ એને સમજીને શીરકની આફતથી બચે અને પોતાના પેગમબરનો રસ્તો અખત્યાર કરે અને જે કોઇ એને પણ સમજે, અને નહિ માને તે પોતાનું માથું ખાય કબરમાં તે પોતેજ તેને જણાય જશે. **સાંભળી રાખો.**

અલહમદો લીલ્લાહ કે સને ૧૨૩૮માં આ રીસાલો બન્યો. અને એનું નામ **નસીહતુલ મુસ્લેમીન** રાખ્યું. અને એની બધી મતલબો પાંચ ફસલમાં લખી છે. પહેલી ફસલમાં એનું બ્યાન છે. કે શીરક કોને કહે છે બીજી ફસલમાં શીરક કરનારાઓની બેવકુફાઇનું બ્યાન છે, ત્રીજી ફસલમાં તે ચીજોનું બ્યાન છે કે; જે ચીજોને ખુદાએ પોતાના માન માટે ખાસ મુકર્રર કીધી છે. અને તે વગર બીજાને કરવું દુરસ્ત નથી. ચોથી ફસલમાં શીરકની રસમોનું બ્યાન છે. પાંચમી ફસલમાં શીરકની બુરાઇ અને શીરક કરનારાઓની સજાનું બ્યાન છે.

ઇલાહી ? અમારા ઉપર તથા મુસલમાન ભાઇઓ પર એવો કરમ કર કે દરેક ચીજનો તનેજ માલીક તથા મુખત્યાર જાણીએ, અને એને સમજીને તારા વગર કોઇથી ગરજ માગીએ નહિ. તું દુઆઓનો કબુલ કરનાર છે. (બે રહમત તેકાયા અરહમર્રાહેમીની.)

ફસલ પહેલી

શીરક કોને કહે છે તેનું બ્યાન એમાં છે.

તોહીદ–હિંદી જુબાનમાં એક જાણવાને કહે છે. અને શીરક સાથી (અથવા ભાગીદાર) કરવાને કહે છે. પ્રથમ મુસલમાન ઉપર એજ ફરજ છે કે, તે ખુદાની તોહીદને જાણે અને શીરકથી બચે. તોહીદ એનુ નામ નથી કે, જુબાનથી ખુદાને એક કહે અને પોતાની હાજતોં, અને મતલબોને માટે પેગંબરો અને પીરોની માનતા માને. એનુંજ નામ તો શીરક છે. પણ તોહીદના અર્થ તો આ છે કે, માત્ર ખુદાનેજ દરેક ચીજનો માલીક તથા મુખત્યાર જાણે. અને એમ સમજે કે, તેના સિવાય ફરી તે પીર હોએ કે, પેગંબર હોએ. ફીરસ્તો હોએ કે શહીદ હોએ. કોઇને જરા પણ તેના કારખાનામાં અખત્યાર નથી. તેની રૂબરૂ સર્વ બે અખત્યાર અને આજેજ છે. અને શીરક પણ એનુ નામ નથી, કે ખુદા વગર બીજા કોઇને આસ્માન જમીનનો માલીક (તથા પેદા કરનાર) જાણે કેમકે એ તો કોઇ મુશરેક અને કાફર પણ કહેતો નથી તેઓ પણ આજ કહે છે કે, દરેન ચીજનો ઉત્પન્નકરકાર ખુદા છે પણ શીરકના અર્થ આ છે કે, ખુદાએ જે કેટલીક ચીજો પોતાને વાસ્તે ખાસ મુકર્રર કીધી છે, તેમાં બીજાઓને પણ ભેળવા. જેમકે વરસાદનું વરસાવવું, રીજક આપવું, માંદાને સાજા કરવાં; આફતો, બળાઓથી બચાવવું. ઓલાદનું જાણવું, ગેબની વાત જાણવી, દરેક જગ્યા હાજેર નાજેર રહેવું, લોકની મદદ કરવી, અને જીવડાવવુ મારવું એ બધું ખુદાનાજ હાથમાં છે એમાં બીજા કોઇનો અખત્યાર હોય છે એમ સમજવુ તેજ શીરક છે. કે જેને મટાડવા કુરાન મજીદ ઉતાર્યું અને ખુદાના પેગંબરો કાફરો સાથે લડતા હતા.

કુરાન શરીફમાં હજારો જગ્યાએનું બ્યાન છે- જો બધી આયતો લખવામા આવે તો આ

કીતાબ મોટી થાય; જેથી થોડી આયતોનું બ્યાન કરીએ છીએ કે; જે ચિત્ત રાખીને સાંભળવું જોઈએ:—

ખુદાતાલા પોતાના નબી (સલ)ને ફરમાવે છે: "તું કહે (ઓ મોહંમદ) કે, હું મારા જાનની ભલાઇનો તથા બુરાઇનો માલીક નથી. પણ ખુદા જે ચાહે. અને જો હું ગેબની વાત જાણતો હોત તો ઘણી ભલાઈ મેળવતે, અને મને કદી બુરાઇ લાગતે નહિ. મારૂં કામ તો ઇમાનવાલા લોકોને (અજાબથી) બીહીવડાવવાનું છે, અને (સવાબની) ખુશ ખબરી સંભળાવવાનું છે." સુરા આરાફ ૭;૧૮૭.

ફાયદો—આ તો સર્વ જાણે છે કે, ખુદાના પેગંબરની બરોબર બીજો કોઇ ખુદાનો બંદો મુકબુલ નથી. અને જ્યારે એમને પોતાના જાનની નુકશાનનો કશો અખત્યાર નથી. તથા તેઓ ગેબની વાત જાણતા નથી તો; બીજા ઇમામ અને પીર કઇ ગણત્રી અને હિસાબમાં છે. આ આયતથી સાફ જણાય છે કે, ખુદા શિવાય બીજા કોઇથી મદદ માગવી અને ગરજો માગવી નહિ જોઇએ[1] ફરી તે પીર હોય, અથવા પેગંબર હોય; વલીઓ હોય, અગર સહીદ હોય.

સવાલ—કેટલાક લોકો કહે છે કે, ખુદાના પેગંબરે ઘણી ચીજોના ખબર આપી છે કે; આવતા વખતમાં આવી રીતે થશે. તો જો તેવણને ઇલમે ગેબ નહતો તો, કેમ કરીને ખબર આપી. અને વલીઓનો પણ એવોજ હાલ છે. જુઓ ફલાણા બુજરૂગે કહ્યું હતું કે, અમે ફલાણા દિવશે મરશું; ને તેમજ થયું. અને કોઈને કહ્યું હતું કે, તને ચાર છોકરા થશે તો ચારજ થયા એનો ઉત્તર આ છે કે, આ તેવણને ખુદાના બતાવવાથી જણાયું હતું; એને ઇલમે ગેબ કહેતા નથી. જેટલું અલ્લાહે બતાવ્યું તેટલો હાલ તેમને જણાયો. તેથી વધારે તેમણે કદી જાણેલું નહિ, પ્રખ્યાત વાત છે કે, હજરત યાકુબ (અલે) યુસોફ (અલે) ના ગમમાં રડયા કરતા હતા. પણ તેવણ ક્યાં છે તે જણાયું નહી. જ્યારે હજરત યુસોફ મિસરના બાદશાહ થયા ત્યારે તેમને ખબર માલુમ થઇ. જો પહેલાથી જાણતે તો શા માટે રડતે? કાફરોએ હજરત આયશાના ઉપર તોહમત મુક્યું હતું જેથી હજરત (સલ)ને ઘણી આબદા પડી હતી. ઘણા દિવસો પછી જ્યારે ખુદાએ કુરાનમાં ફરમાવ્યું કે, આયશા (રદી પાક છે. ત્યારે હજરતને ખબર થઈ. જો આગળથી જાણતે તો શામાટે ગમ રાખતે? તો જ્યારે પેગંબરોની આવી હાલત છે; તો વલીઓની શી પદવી દરેક ચીજનો હાલ જાણવો એ માણસનું કામ નથી. એ તો ખુદાના હાથમાં છે. અને આ જાણવું જોઇએ કે, અમારા પેગંબર (સલ)નાં બે કામ છે એક દુનિયામાં હીદાયત કરવી. અને બીજું આખરતમાં ગુનેહગારોની શફાઅત કરવી છે. તો એ બંને કામમાં પણ ખુદાતાલાએ હજરત (સલ)ને બીલકુલ અખત્યાર આપ્યો નથી. ખુદાતાલાએ કહ્યું: "ઓ મોહંમદ તું જેને દોસ્ત રાખે છે તેને હીદાયત કરી શકતો નથી પણ અલ્લાહ જેને ચાહે છે તેને હીદાયત કરે છે. અને માર્ગે આવનાર (હીદાયત પામનાર)ને તે સારી રીતે જાણે છે" સુરા કસસ ૨૮; ૫૮.

ફાયદો—ત્યારે તો હજરત (સલ)નું કામ માત્ર હક્ક વાતનું બ્યાછે કરવું હતું. અને જો (તેવણનાં) અખત્યારમાં હીદાયત હોત તો અબુ જહલ પણ મુસલેમાન થાત. અલ્લાહતાલાએ કહ્યું "કોણ એવો છે કે, જે તેના હુકમ વગર તેની પાસે શફાઅત કરે," સુરા બકર. ૨; ૨૫૪

ફાયદો—એટલે અલ્લાહતઆલાનો હાલ બાદ

શેર

"ગેર હક્કરા હરકે ખાનદ એ પીસર"
"કીસ્ત દર આલમ અજો ગુમરાહતર"

અર્થ—ઓ છોકરા જે કોઇ ખુદા વગર બીજાને પુકારે અને તેની યાદ કરે અને તેથી પોતાની મતલબ માંગે તેથી વધારે ભટકેલો જગતમાં બીજો કોણ છે? વળી બીજી જગ્યા તેવણ કહે છે.

શેર

"દર બલા યારી મખાહ અજ હેચ કસ"
"ઝાંકે નબોવદ જુજ ખુદા ફરયાદ રસ"

અર્થ—કોઇ શખ્સથી બલાઓ વિષે મદદ નો માંગ કેમકે ખુદા વગર ફરયાદને પોહોંચનાર કોઇ નથી.

---

[1] પંદનામામાં શેખ ફરીદુદ્દીન અત્તાર કહેછે

શાહ જેવો સમજવો નહિ. કે બાદશાહ જેના ઉપર ગુસ્સે થાય છે, તો અમીર (વજીર) તેને બચાવી લે છે. અને તેનો જીવ અગર જો નહિ ચાહતો હોય તો પણ તે તેની ખાતર રાખે છે. કેમકે બાદશાહ જાણે છે કે, જો હું તેની ખાતર નહિ રાખીશ, તો અમીર વજીર મુલકમાં બગાડ કરશે, પણ અલ્લાહને તો પોતાના કામમાં બીજા કોઈની પરવા નથી. તેની રૂબરૂ પેગંબરો અને વલીઓની શી તાકાત કે, તેઓ તેના હુકમ વગર શફાઅત કરે. અમારા હજરત (સલ) પણ જ્યારે ખુદાનો હુકમ મેળવશે; ત્યારે કયામતને દિવસે શફાઅત કરશે.

ફાયદો—અલ્લાહો, અકબર! આ જગ્યાએ અલ્લાહતાલાની સાહેબી અને મોટાઇ સમજાય છે કે; તે કેવો જબરદસ્ત અને બેપરવા માલેક છે. કે કોઇ ફીરસ્તા યા પેગંબરને પણ કોઇ ચીજનો અખત્યાર આપ્યો નહિ. પણ દરેક ચીજ પોતાના સ્વાધીનમાં રાખી છે. (તેના હુકમ વગર એક ટીપું પણ આકાશમાંથી નીચે પડી શકતું નથી. આ વખતના અણસમજ (નાદાન) લોકોએ, નબીઓ અને વલીઓ સાથે એવો નકામો અકીદો વધાર્યો છે કે, અલ્લાહની મોટાઇ અને માલકી જેવી જોઇએ તેવી (તેઓના) દીલોમાં રહી નથી. દુનિયાની મુરાદો પણ તેઓથી માગે છે, અને જાણે છે કે, અમો ગમે તેટલાં પાપો કરીશું; તોએ તે આખેરતમાં સર્વ પાપોની માફી અપાવશે અને જે ખરો હાલ હતો તે જણાઇ ગયો કે પેગંબરને પણ પોતાના જાનનો પણ કાંઈ અખત્યાર નથી. અને તેવણ પણ અલ્લાહતાલાના હુકમ વગર માફ કરાવશે નહિ.

ઘણા લોકોથી સાંભળવામાં આવ્યું છે કે, તેઓ કહે છે કે, છે તો એમજ કે અલ્લાહ સિવાય કોઇને કાંઈ અખત્યાર નથી. પણ પીર, પેગંબરો અલ્લાહના ખરા બંદા છે. તેઓ જે ચીજની અલ્લાહતાલાથી અરજ કરે છે, તેને તે કબૂલ કરે છે તેનો **જવાબ** આ છે કે, બેશક તેમની ઘણી ખરી દુવા કબુલ થાય છે. પણ તેમની દરેક દુવા કબુલ થતી નથી. હજરત નુહે (અલે) પોતાના દીકરા માટે દુઆ કીધી. અને હજરત ઇબ્રાહીમે (અલે) પોતાના બાપને માટે દુઆ કીધી. અમારા હજરતે (સલ) પોતાના કાકા માટે દુઆ કીધી (પણ) કોઇની દુઆ કબુલ થઇ નહિ. અને હુકમ થયો કે, જાહેલ બનોમાં આ બાબતમાં અમારી મરજી વિરૂદ્ધ દુઆ ન કરો. આથી સાફ જણાયું કે, તેમની પણ તેજ દુઆ કબુલ થાય છે કે, જે ખુદાની મરજી મુજબ હોય, જો કે એ લોકો પાક છે, તો પણ (ખુદાના) બંદા છે. તેઓનું અલ્લાહપર કાંઇ પણ જોર નથી કે, જે ચાહે તે તેઓ કરે; અલ્લાહ તઆલાએ કહ્યુંછેઃ 'તેઓએ કહ્યું કે ખુદાએ દીકરો કરી લીધો છે. તેને છાજતું નથી. પણ તેઓ ઇજતવાળા બંદા છે. તેનાથી (ખુદાથી) વધીને બોલતા નથી. અને તેઓ તેના હુકમ પ્રમાણે કામ કરે છે." સુરા અંબી યા. ૨૧; ૨૬, ૨૭

ફાયદો—કેટલાક કાફરો પેગંબરોને અને ફીરસ્તાઓને અલ્લાહના છોકરા કહેતા હતા. તો (તેણે) ફરમાવ્યું કે દીકરા નથી. એમ સમજો કે તેઓ મકલુગ તથા ઇજ્જતવાળા બંદા છે. પણ એ શકિત નથી કે વધીને તેઓ બોલી શકે અથવા વગર હુકમે કાંઇ કરે.

અલ્લાહતઆલાએ કહ્યું: "તેને જણાયલું છે જે તેઓની આગળ છે. અને જે જેઓની પાછળ છે. અને અલ્લાહ જેનાપર રાજી હોય તેના સિવાય કોઇની તેઓ સીફારસ કે સફાઅત કરતા નથી. અને તેઓ તેની હેબતથી ડરે છે." સુરા અંબીયા. ૨૧;૨૮

ફાયદો—આ આયતથી સાફ જણાય છે કે, જે કોઇ પેગંબરની શફાઅતની આશા રાખે છે, તેને લાજેમ છે કે પ્રથમ અલ્લાહને રાજી કરે. અને તેની (રજામંદી) શીરક તજવા વગર બનનાર નથી.

અલ્લાહતઆલાએ કહ્યું: "જે કોઇ તેઓમાંનો (ફીરસ્તા યા નબીમાંનો) કહે કે તેની નીચે મારી બંદગી છે, (એટલે અલ્લાહ પછી હું પૂંજવાને લાયક છું.) તો તેને અમો શીક્ષા આપીશું જહંનમની. એ ઇન્સાફોને (જાલેમોને) અમો એવીજ (જહંનમની) શીક્ષા આપીએ છીએ." સુરા અંબીયા. ૨૧;૨૯

ફાયદો—મુસલમાનો? ખ્યાલ તો કરો કે, કુરાનમાં ફીરસ્તા અને પેગંબરોનો આવો હાલ છે

છે, અલ્લાહતઆલાથી વધીને બોલી શકતા નથી. ને તેની જલાલ (મોટાઇ)ની રૂબરૂમાં ડરે છે. ખુદાની મરજી વગર કોઇની સીફારસ કરી શકતા નથી. અને આ વખતના જાહેલ મુસલમાન અદના અદના પીરોને માલીક અને મુખત્યાર સમજી સર્વે હાજતો તથા મુરાદો તેઓ પાસેથી માંગે છે. અને પોતાના પીરોની શફાઅતની ઉમેદપર ખુદાના ગુનાહોથી ડરતા નથી. અને કેટલાક મરદુદ જાહેલ પીરજાદા કેટલુક લઈને પોતાના મુરીદોના ગુનાહ બક્ષી દે છે. અને માફીની સનદ પણ લખી આપે છે. ખુદા તેઓપર લાનત કરે તેઓએ તો શેતાનના પણ કાન કાપ્યા.

ખુદાતઆલાએ કહ્યું: "અલ્લાહનેજ પોકારવું સાચું છે. અને જે કોઈ તેના સિવાય કોઇને પોકારે તેઓ કાંઈ પણ તેમના કામને પોહોંચતા નથી. પણ જેમ કોઇ પાણીના તરફ બંને હાથોને પસારી રાખે કે, તે તેના મ્હોમાં આવી જાએ. પણ તે કદી પોહોંચનાર નહિ. અને કાફરોનું પોકારવું ગુમરાહીમાંજ છે." સુરા રઅદ. ૧૩;૧૪

ફાયદો-એટલે જો તરસ્યો જો દરિયાને કિનારે હાથ પસારીને પાણીને પોકારે કે, ઓ પાણી તું મારા મ્હોમાં આવી જા. તો તે કદી આવી શકશે નહિ. એવીજ તરેહ જે લોકો અલ્લાહ વગર લોકોને પોકારે છે તેઓ પણ મદદ કરી શકતા નથી. એટલે અખત્યારીમાં બંને બરોબર છે. જેમ પાણીને આપો આપ મ્હોમાં ઘુસવાની શક્તિ નથી. તેમજ અલ્લાહતાલાના સિવાય બીજા કોઇને મદદ કરવાની શક્તિ નથી. સુબહાન અલ્લાહ, અલ્લાહતઆલા કેવી કેવી મીસાલો આપીને પોતાના બંદાઓને સમજાવે છે. જો કોઇ એથી પણ નહિ સમજે તો તે માણસ નહિ. પણ જાનવર છે.

અલ્લાહતઆલાએ કહ્યું: "અને જો તને પોહોંચવે અલ્લાહ કાંઈ નુકશાની તો તેને તેના વગર બીજુ કોઇ મટાડનાર નથી. અને જો તને કાંઇ ભલાઇ પોહોંચવે, તો તે દરેક ચીજ ઉપર શક્તિવાન છે. અને તેજ પોતાના બંદાઓ ઉપર જોરાવર છે, અને તેજ ડહાપણવાળો છે. અને ખબરદાર છે."[૧] સુરા અનઆમ ૬;૧૭

ફાયદો-અલ્લાહતઆલા ફરમાવે છે કે, મારી આપેલી તકલીફને કોઇ દુર કરી શકતું નથી. અને આ વખતના નાદાન લોક મુસ્કેલીના વખતમાં ખુદાને છોડી તેના બંદાઓથી મદદ માગે છે કોઈ હજરત અબ્બાસની હાજરી માને છે. કોઈ શાહ અબદુલ હકનો તોશો કરે છે. કોઇ શાહ મદારનો મલીદો ચહડાવે છે (પણ) આટલું તો જાણતા નથી કે, એ તો અલ્લાહના બંદા છે. તેમની શી શક્તિ કે તેની આપેલી તકલીફને તેઓ ઉઠાવે. હા, કેટલાક જ્યારે ફારસીની એક બે કીતાબ ભણીને પોતાને ઘણો કાબેલ સમજે છે. તેઓ એમ બોલે છે કે, અમો પેગંબરો અને વલીઓથી જે મદદ માગીએ છીએ તે એટલા માટે કે; વારૂ, શીડી વગર શું કોઈ માળે ચહડી શકે છે? અમીર વજીરના વસીલા વગર કોઇ બાદશાહ સુધી પોહોંચે છે શું? એનો **જવાબ** આ છે કે, બેશક શીડી વગર માળ ઉપર ચહડવું મુમકેન નથી. તેવીજ તરેહ રસુલના હુકમને માન્યા વગર અલ્લાહને મળવું મુમકેન નથી, અને અલ્લાહના રસુલનો પહેલો હુકમ આ છે કે, અલ્લાહ વગર બીજા કોઈ પાસે મદદ ન માગો અને મુરાદો ન શોધો. હવે ખ્યાલ કરો કે, તમોએ શીડીને છોડી કે અમોએ. અને તમો અલ્લાહને બાદશાહના જેવા સમજો છો, તે ભુલ છે. કેમકે બાદશાહ દરેક જગ્યાએ દરેક મુલકમાં પોહોંચી શકતો નથી. હરકોઈની ગરજને પોતે એકી વખતે સાંભળી શકતો નથી. તે બીજા લોકોને કામ સોંપે છે અને સલાહ લેવામાં વજીરનો ગરજવાન છે. પણ અલ્લાહ તો મોટી કુદ્રતવાળો છે, અને સલાહ લેવામાં કોઇનો ગરજવાન નથી. દરેક જગ્યાએ હાજર નાજર છે. દરેકની વાત સાંભળે છે. અને દીલોનો ભેદ શુદ્ધાં જાણનાર છે. તેને શું પરવા કે તે કોઇને પોતાનું કામ સોંપે. અથવા કોઇથી સલાહ મનસુબો કરે અને ફીરસ્તા કે પેગંબરમાં આ શક્તિ નથી કે, હુકમ વગર કાંઇ બોલી શકે. તે એકલો માલેક છે જબરદસ્ત શક્તિવાળો છે, તેનો કોઇ વજીર નથી અને ન નાએબ. સુબહાન અલ્લાહ ? તે પોતેજ જે ચાહે છે તે કરે છે. એટલા માટે તેના સિવાય કોઇને હાંક મારવી લાયક નથી. એવી તરેહ

૧ આ આયતની તફસીર તોહફતુલ હિંદ ગુજરાતી પૃષ્ઠ ૧૨૧માં વાંચવા લાયક છે. કી, રૂ.૩)

જો રસુલ (સલ) પોકારે તો તેમને (ખુદાએ) જાલેમ કહ્યા છે. પણ એ ગણા જાલેમ છે કે, એથી પાણુ ખીહીતા નથી.

અલ્લાહતઆલાએ કહ્યું: "અને અલ્લાહ સિવાય કોઇને ન પોકાર કે તે ન તારૂ ભલુ કરે છે. અને ન તારૂં બુરૂ. ફરી જો તું કરશે તો તેજ વખત જુલમ કરનારાઓમાંથી થશે" સુરાયુનોસ ૧૦;૧૦૫.

ફાયદો—જ્યારે હુકમ થયો કે, અલ્લાહ વગર કોઇને ન પોકાર તો એથી જણાયું કે, આ લોકોની જે ટેવ છે, ઉઠતાં, બેસતાં કદમના સરકતાં "યા રસુલુલ્લાહ" "યા અલી" "યા અબ્દુલ કાદેર જીલાની" "યા મખદુમ" કહે છે. અને તેઓને પોકારે છે. તો તે છાજતું નથી. તે વખતે મુનાસેબ છે કે, "યા અલ્લાહ" કહે. જેમકે બીજી જગ્યામાં હકતાલાએ ફરમાવ્યું છે કે; "(મુસલમાનો) તે લોકો છે કે, ઉઠતાં બેસતાં અને લેટતાં અલ્લાહને પોકારે છે." અને આ તો કેથે ફરમાવ્યું નથી કે, મુસલમાનો તે છે કે જેઓ ઉઠતાં બેસતાં 'યા મોહમ્મદ' 'યા અલી' કહે છે મુસલમાનોને લાજમ છે કે, જે અલ્લાહ અને રસુલના હુકમ હોય તે ઉપર ચાલે. પોતા તરફથી કાંઇ પણ વધારે નહિ. ઇસ્લામમાં ઘણી ખરાબી તો આથી આવી પડી છે કે; એ લોકો અલ્લાહનો, રસુલનો તો હુકમ દરિયાફત કરતા નથી, ને પોતાની નાકેસ અકલ ઉપર ચાલે છે.

અલ્લાહતઆલાએ કહ્યું: "અલ્લાહનેજ સીજદો કરવો લાયક છે. તો અલ્લાહની સાથે કોઇને પોકારો નહિ." સુરા જીન ૭૨;૧૮

ફાયદો હીયાથી જણાયું કે; આ, જે લોકો છોકરાંઓની બીમારીમાં અથવા સખ્ત મુસીબતમાં કહેવા લાગે છે કે; "યા અલ્લાહ, યા હુસેન ખબર લીજીયો" તે દુરસ્ત નથી, આ વખત મદદ માગવાનો છે. ફક્ત અલ્લાહથીજ દુઆ માગવી જોઇએ. શું તમારા અલ્લાહથી કાંઇ કામ થઈ શકતું નથી કે; જેથી બીજાની પણ ગરજ પડી શું બુરી આદત થઈ ગઇ છે કે; અલ્લાહની સાથે બંદાઓને મેળવી દે છે. કોઈ કહે છે, "અલ્લાહ રસુલ તમારૂ ભલુ કરે." કોઇ કહે છે. "અલ્લાહ મદાર તેરી મદદપર રહે." દાખલા તરીકે કોઇ સખ્સ તમોને માન દઇ ગાદીએ બેસાડે, અને તેજ જગ્યાએ તમારી સાથે તમારા ગુલામને બેસાડે; તો વારૂ શુ તમો ખુશી થશો? જો જરા પણ અકલ હોય તો આની મતલબ સમજી લ્યો. નબી (સલ) સાહેબે ફરમાવ્યું છે કે, "જ્યારે તું કાંઇ માગવા લાગે તો અલ્લાહ પાસે માગ, અને જ્યારે તું મદદ માગવા લાગે તો અલ્લાહ પાસેથી માગ."

કેટલાક સખ્સો આ જગ્યામાં સુબહ કરે છે કે, જો પાક ખુદા સિવાય બીજા કોઈ પાસેથી મદદ માગવી દુરસ્ત નહિ હોય; તો જોઈએ કે; હાકેમ આગળ ફરીયાદ કરવી. હકીમથી ઇલાજ કરાવવો, નોકર યા ગુલામ પાસે પાણી માગવું, હાથમાં લાકડી રાખવી, પણ દુરસ્ત ન થાય, કેમકે એ કામોમાં પણ ખુદા સિવાય બીજી ચીજોથી મદદ માગવાની છે. એનો **જવાબ** આ છે કે, હક્તઆલાએ એ ચીજોને એજ કામોને માટે કારણ (સબબ) ઠરાવ્યા છે. પાણી પીવાને વાસ્તે પેદા કીધું છે. અને દવાઓને બીમારીઓ માટે; પણ મદાર સાલારને એ માટે પેદા નહિ કીધા કે; લોકોને અન્ન અને છોકરા આપ્યા કરે. અને પેગંબરો તથા વલીઓ એ સર્વ એ કામો કરતા હતા. એટલે હાથમાં લાકડી પણ રાખતા હતા. અને ઇલાજ પણ કરતા હતા. અને હકતાલાએ અમોને પણ એ કામોની મના કીધી નથી. મતલબ કે ઇસ્તેઆનત અને મદદ માગવી એવી તરેહની મના છે કે; જેમાં શીરક લાગુ પડે. અને નજર નિયાજ કરવાનો અને માનત માનવાનો વખત આવે.

અલ્લાહતઆલાએ કહ્યું: "જેમની ખબર નથી એવાઓ માટે તેઓએ અમારી આપેલી રોજીમાંથી એક હીસ્સો ઠેરવ્યો છે. ખુદાના કસમ તમને પુછ કરવામાં આવશે, જેની કલ્પના કરતા હતા તેની." સુરા નહલ ૧૬;૫૬

ફાયદો— આ તે લોકોને માટે ફરમાવ્યું કે, જેઓ ખેતરમાં, જાનવરોમાં, અને સોદાગરીમાં અલ્લાહતાલા સિવાય કોઈની નજર માનતા ઠરાવતા હતા. જેવી રીતે આગલા લોક (હતા) તેવા હમણાં પણ મોજુદ છે જાનવરોનો હીસ્સો (ઠરવે છે.) જેમ સૈયદ અહમદ કબીરની ગાય, શેખ સદ્દુનો બકરો, અને મદારશાહની મરઘી. અને ખેતરમાંથી અને વેહપારમાંથી પણ શાહ અબ્દુલકા

ઉર જીલાની અને મદારની ચપટી કહાડે છે. અને ઇમામ ઝામેન (રદી)નો પૈસો બાજુએ બાંધે છે. તો તેણે ફરમાવ્યું કે એ સર્વ અલ્લાહનો માલ છે. એમાં બીજા કોઈનો હક નથી. તેના હુકમ વગર બીજા કોઇનો હીસ્સો પોતા તરફથી ન ઠેરવો, હા, આ બેશક દુરસ્ત છે કે, એને અલ્લાહની નજર કરો. અને તેનો સવાબ તમને મળે છે, ને તેમની રૂહને બક્ષીદો, પણ નામ ઠેરવવું કે આ ચીજ ફલાણા બુજરગની છે એ મના છે.

બીજી ફસલમાં શીરક કરનારાઓની બુરાઇનું બ્યાન છે.

અલ્લાહતઆલાએ ફરમાવ્યું છે: "તેઓ અલ્લાહના સિવાય જેને પોકારે છે. તેઓ કાંઇ પેદા કર્ત્તા નથી. પણ ખુદ પેદા થાય છે. મુરદાં છે, અજીવ છે. અને તેઓને ખબર નથી કે, કયારે કબરોમાંથી ઉઠાવાયશું" સુરા નહલ ૧૬;૨૦,૨૧

ફાયદો—આ જગ્યામાં હક્કતઆલા મુશરકોની હીમાકત અને નાદાની બ્યાન કરે છે. એટલે મદદ માગવા અને પોકારવાને લાયક તો તે શખ્શ છે કે; જેણે કાંઇ પેદા કીધું હોય; અને જીવતો પણ હોય; (પણ) મુશરેક એવા બેવકુફ છે કે; જે મરેલા છે જેમાં જીવ નથી અને તે બીજાને શું પેદા કરે; પણ પોતેજ પેદા થયલા એવાઓને પોકારે છે. એવીજ તરેહ અમારા જમાનામાં જાહેલ મુસલમાન મરેલા બુજરૂગોથી હાજત માગે છે- પણ સમજતા નથી કે, તેઓ પોતે પોતાના જીવવા મરવામાં બીજા કોઇના ગરજવાન છે. તે બીજાઓની શું મદદ કરશે મીસલ છે કે, "પીર ખુદહી દરમાંદે શફાઅત કીસકી."

કેટલાક જાહેલ જે પોતાને લાયકીવાળા સમજે છે. તેઓ એમ કહે છે કે, ખુદાના પેગંબર (સલ)ના વખતમાં અરબના કાફરો બુત પુજતા હતા. અને તેમની મદદ માગતા હતા. તો અલ્લાહ સુબહાનહુ એ કુરાનમાં બુતોની મદદ માગવાથી બેશક મના કીધી. પણ ઓલીયા અને અંબીયાઓથી મદદ માગવાની કાંઇ મના કરી નથી. એનો જવાબ આ છે કે, હક્કતાલાએ જ્યાં શીરકની મના કીધી છે. ત્યાં શબ્દ "મીનદુનીલ્લાહ"નો ફરમાવ્યો છે. એટલે ખુદાના સિવાય કોઇની મદદ ન માંગો. અને કોઇને ન પુજો, તો એમાં સર્વ બુત, વલીયો, અને અંબીયાઓ પણ આવી ગયા. પણ કોઇ આયતમાં એમ ફરમાવ્યું નથી કે, તમો પોતાની હાજતો બુતોથી ન માગો. અને મારા પીર પેગંબરોથી માગો. પણ તેમ ન કરતાં પોતાની પાક જાત વગર બીજો કોઈ પણ હોય તે સર્વથી (મદદ માગવાની) મના કીધી છે. અને મદદ તો તેથી માગે કે, જેને કાંઇ પણ અધિકાર હોય. પણ હક્કતાલાનો પહેલી આયતમાં સાફ બ્યાન કરી ચુકયો છે કે, પેગંબર જેવાને પણ પોતાના જાનનો પણ કાંઇ અધિકાર નથી. બાપડા મદાર સાલારને કોણ પૂછે. અલ્લાહની સામે આજેજ થવામાં, અખત્યાર થવામાં, અમો, વલી, અને પેગંબર સર્વ બરાબર છીએ. હા રૂતબામાં ઘણો ફરક છે. તેઓ (ખુદાના) મકબુલ છે, અમો ગુનેહગાર છીએ. તેવણ અમારા નબી, સરદાર છે, અને અમો તેમની ઉમ્મત ફરમાબરદાર છીએ જેમકે અદના સિપાઇ અને સુબેદારના રૂતબામાં આસ્માન જમીનનો ફરક છે. પણ નોકર થવામાં બંને બરાબર છે.

અલ્લાહતાલાએ કહ્યું "હવે કુફર કરનારાઓ શું સમજી ગયા છે કે તેઓ મારા સિવાય મારા બંદાઓને હીમાયતી કરે છે, અમોએ કુફર કરનારાઓ માટે દોજખની મહેમાની તૈયાર કીધી છે." સુરા કહફ ૧૮;૧૦૨

ફાયદો—હજરતના વખતમાં કાફરો બે તરેહના હતા તેમાંના ઘણા બુતોને પુંજતા હતા અને કેટલાક પેગંબરોની રૂહને. જેમકે હજરત ઇશુ અને હજરત ઓજેર (અલે)ની રૂહને પુંજતા હતા. અને તેથી ગરજો માંગતા હતા. તો અલ્લાહતઆલાએ બંનેને કાફેર કહ્યા, અને એ આયતમાં તેઓને ગુસ્સાથી ફરમાવ્યું કે, એ લોક ઘણા બેવકુફ છે. મારા બંદાઓને મારા સિવાય પોતાની હીમાયતી ઠેરવે છે. એટલે વલીયો અને પેગંબરો જો કે, પાક લોક છે. પણ આખર મારા બંદા છે. મારા છતાં તેઓથી હીમાયત ચાહવી કયારે લાયક થાય? વાર, ધ્યાન તો કરો કે, મીઆં (માલેક) છતાં મીયાંની ચીજને તેના ગુલામ પાસે માગવી એ કેવી મોટી નાદાની છે. પણ એમ જાણવું જોઇએ કે, વલીયો અને

બીયોને એક તરેહનો વસીલોમ કડવો દુરસ્ત છે. ખુદાની હજુરમાં એમ અરજ કરે કે, "ઇલ્લાહી મોહંમદ મોસ્તફા (સલ)ના તોફેલથી અથવા અલી મુરતજાના તસદ્દોકથી મારી ફલાણી હાજત પુરી કર." એ તરેહ વગર હરગીજ દુરસ્ત નથી

અલ્લાહતઆલાએ કહ્યું: "ઓ લોકો! એક મીસાલ (દ્રષ્ટાંત) કહેવાય છે તેને સાંભળો. ખુદા વગર જેને તમો પોકારો છો તેઓ એક માખી પણ બનાવી શકતા નથી જો તેઓ બધા ભેગા થાય તોએ. અને જો માખી તેઓ પાસેથી કાંઇ છીનવી લે તો તેથી તેઓ છોડાવી શકે નહિ મા ગનારો અને જેની પાસેથી માગે છે (તે બંને) કમજોર છે. અલ્લાહની કદર જેવી જોઇએ તેવી તેઓએ બુઝી નથી. બેશક અલ્લાહ જોરાવર જબરદસ્ત છે" સુરા હજ્જ ૨૨;૭૩,૭૪

ફાયદો—એટલે જે લોક અલ્લાહ વગર બુતોથી યા પીરોથી મુરાદો માગે છે. (તેઓ વિષે) અફસોસ છે કે; અલ્લાહની કદર જેવી જોઇએ તેવી તેઓ સમજતા નથી. જો સમજતા હોત તો અલ્લાહ જેવા જબરદસ્ત જહાંનનાં પેદા કરનારના છતાં આ બીચારા બેતાકાતવાળા, કે જેઓથી એક માખ જેવી બની શકતી નથી. તેઓ પાસેથી શા માટે હાજતો માંગતે જે કોઈ બાદશાહના છતાં ફકીર પાસે ભીખ માગે તેની સમજ ઉપર ખાક પડો.

અલ્લાહતઆલાએ કહ્યું: "અને જે લોક અલ્લાહ વગર-શરીકો (ભાગ્યાઓ)ને પોકારનાર છે, તેઓ ખ્યાલોનીજ પાછળ પડ્યા છે. અને તેઓ અટકળોનેજ દોડાવે છે." સુરા યુનોસ ૧૦;૬૫

ફાયદો—એટલે જે કોઈ અલ્લાહ વગર બીજા કોઇને મદદ માટે પોકારે છે; તેઓ તદન અકલથી ખાલી છે. (અકલ વગરના છે) બુત પૂજકો આટલું તો સમજતા નથી કે, આ બુત તો પત્થર છે. એઓની આગળ જે ગાય છે, વગાડે છે અને હાજતો માગે છે, પણ તેઓ શી રીતે સાંભળશે? પોતે (બુતો) તો (અમુક) જગ્યાથી હાલી ચાલી શકતા નથી. તેઓ અમારી મદદ શું કરી શકશે. એવીજ તરેહ જાહેલ મુસલમાનોને ગાંડપણ લાગ્યું છે કે; બુજરગોની કબરોને પૂજવા લાગ્યા છે. અને એઓ સમજે છે કે, નબીઓ, વલીયો ખુદાતાલાના કારખાનામાં મુખ્તીયારછે. જેને ચાહે છે તેને આપે છે, આ સમજતા નથી કે તે બંદાઓ પોતે દરેક ચીજમાં ખુદાતાલાના મોહતાજ હતા. તેઓ ક્યાંથી મુખ્તીયાર થઇ ગયા. અને એવીજ તરેહ કેટલાક મરદોએ અને ઓરતોએ પોતાના ખ્યાલથી જીન, પરીને તરાશા(ઘડયા)છે. દરિયાપરી, શાહપરી, આસ્માનપરી, એવાં એવાં તેઓનાં નામ પાડયાં છે. જો કોઇ એ અહમકોને પુછે કે, તમેઓ શું તેઓને તમારી આંખોથી જોયાં છે. અથવા શું ખુદા, રસુલે તમને બતાવ્યાંછે? તમો તેને ક્યાંથી સમજ્યા કે તેઓને પુજવા લાગ્યા. આ જગ્યાથી જીન્નોની અસ્તિનો ઇનકાર કોઈ સમજે નહિ. કેમકે જીન્નોની અસ્તિની સાબેતી તો કુરાંનથી છે. પણ શાહપરી, આસ્માનપરી જે નામો પોતાના તરફથી ઠેરવ્યા છે, અને તેની માનતા માને છે, તેમાં તકરાર છે. એવીજ તરેહ હિંદુ, જાહેલ મુસલમાનોની ઓરતો, અને કેટલીક જાહેલ મુસલમાન ઓરતના ગુલામ શીળીની બીમારીમાં પોતે પણ બુત પુજે છે. અને માલણને પણ બોલાવે છે અને જો એમ થયા કરતે કે, મુસલમાનોના છોકરા શીળીના રોગમાં મર્યા કરતે. અને હિંદુઓના જીવ્યા કરતે તો છોકરાવાળો મુસલમાન બુત પુજવાં વગર શાયદ બાકી રહેતે. આ સમજતા નથી કે, જેવી ગરમીની બીજી બીમારીઓ છે તેવી શીળી પણ છે. આથી અને મુરદારદેવી ભવાનીથી સંબંધ શો? મતલબ કે અલ્લાહતઆલાએ સાચુ ફરમાવ્યું છે કે, જે લોકો શીરક કરે છે, તેઓ મોટા ગધેડા હોય છે. તેઓ ફક્ત પોતાના વહેમ અને ખ્યાલપર ચાલે છે. એઓની પાસે ન કોઈ દલીલ છે. અને ન કોઈ સનદ છે. હકીકતમાં જો એઓ અહમક ન હતે, તો ખુદા જેવા માલીકને મુકી અહીં તહીં કેમ ભટકતે.

અલ્લાહતઆલાએ કહ્યું: "તુ કહે (ઓ મોહંમદ (સલ) મુશરેકોને) વારૂંજુઓતો અલ્લાહ વગર જેને તમે પોકારો છો. મને તમો દેખાડો કે, તેઓએ જમીનમાં શું પેદા કીધું છે? શું આસ્માનમાં તેઓનો ભાગ છે? આ કુરાન પહેલાંની કોઇ કીતાબ અથવા ચાલ્યો આવેલો ઇલ્મ તમો મારી પાસે લાવો, જો તમો સાચા છો." સુરા અહકાફ ૪૬;૪

ફાયદો—જેમ આ લોકથી આ પુછાયું

હતું તેમ આ વખતના લોકોથી પુંછવું જોઇએ કે, અક્કલની આગળ તો તેથી માગણી કરીએ કે જેની જાહેરમાં કાંઇ કુદ્રત પણ દેખાતી હોય તમો જે ઇમામ પીરથી મદદ માગો છો તે શું સમજીને? વારૂ બતલાવો કે હઝરત અબ્બાસે (રદી) કયું આસ્માન પેદા કીધું ? અને અબદુલ કાદર જીલાનીએ (રહ) કયો દરિયો વહેતો કીધો? અને સૈયદ સાલારે (રહે) કઇ માખી બનાવી. અને શાહમદારે (રહ) કઇ કીડી પેદા કીધી? અને જ્યારે એઓથી કાંઈ બની શકતું નથી તો ફરી તમો કેમ ગુમરાહ થયા. અને કેમ તેઓથી મુરાદો માગવા લાગ્યા. અને કુરાન મજીદથી કઈ કીતાબ વધારે છે કે, જેપર તમો ચાલોછો. અથવા આ બુજરૂગોએ તમને કહ્યું છે કે, અમોમોટી કુદ્રતવાળા છીએ; અમારાથી તમારી હાજતો માગ્યા કરજો, અમારા ઝુંડા, નિશાનો ચહડાવ્યા કરજો. ખુદાને વાસ્તે જરા તો આંખો ખોલો, હોશ સંભાલો, તમારી પાસે એ વિષે કાંઈ સનદ છે.

ઘણા નાદાનો એવી વાત સાંભળીને કહે છે કે, અમો જે અમારા પીરોથી માંગીએ છીએતો અમારી ગરજ સરે છે. જુઓ ફલાણી વખતે અમોએ શાહ મદારથી છોકરો માગ્યો હતો તો અમોને મળ્યો. અને એકવારનાવડી ડુબવા લાગી તો અમોએ સૈયદ સાલારને બુમ પાડી તો તેવણે બચાવી લીધા. તો એવી વાતોથી અમોને જણાયું કે, તેઓને મોટી કુદ્રત છે. એનો જવાબ આ છે કે, જેવી રીતે તમો કહો છોતેવીરીતે હિંદુઓપણ કહે છે કે, જે મુરાદો અમોએ ભવાની દેવીથી માગીએ છીએ તો તે અમોને મળે છે. તો જોઇએ કે તેને પણ તમો પુંજો કે, જેવી તમારા પીરોને કુદ્રત છે તેવી બુતોને પણ છે. ઇલાહી તોબા ? શૈતાને કેવા ગુમરાહ કીધા છે કે, અસલ વાતને તદન સમજતા નથી. પણ તેની આવી તરેહની મીસાલ છે કે, જેમ એક નાનો છોકરો દુધ પીવાને લીધે પોતાની દાઇ સાથે હળી ગયો છે. મીઠાંઇ વગેરે જે ચીજને તે છોકરાનો જીવ ચાહે છે તે પોતાની દાઇને કહે છે. અને બાપ જાણે છે કે દાઇ દરેક ચીજ ક્યાંથી લઇ શકશે. જેથી તે પોતે તેને લઇ આપે છે એ છોકરો સમજે છે કે, મને મારી દાઈએ આપ્યું.. તો એવીજ તરેહ અલ્લાહને તો પોતાના બંદા ઉપર બાપથી પણ વધારે મહેરબાની છે. અને તેની હાજતોને ખુબ જાણે છે. જેથી તે પોતાના કરમથી બરલાવે છે. કમબખ્ત હિંદુ તેને બુતોથી સમજે છે. અને જાહેલ મુસલમાન પોતાના પીરોથી .પણ મુનસફીની વાત એ છે કે, "જેનું ખાયે તેનું ગાયે"

અલ્લાહતઆલાએ કહ્યું: "અલ્લાહ સિવાય એવાને જે પોકારે કે, તે તેની ફરિયાદને કયામત સુધી પોહોંચે નહિ. તેથી વધારે ગુમરાહ કોણ છે.? અને તેઓ તેઓના પોકારથી અજાણછે. અને જ્યારે (કયામતમાં) લોકો જમા થશે તો તે (બુતો વગેરે) તેઓના દુશ્મન થશે. અનેતેઓનાપુંજવાથી નકાર કરનાર થશે." સુરા અહકાફ ૪૬;૫

ફાયદો—એટલે અલ્લાહ સિવાય કોઇને કંઇ અખત્યાર નથી. ત્યારે જે લોકો બુતો અને બુજરૂગોની પાસે માગે છે, તેઓ જો કયામત સુધી પોકાર્યા કરે તો તેઓથી કાંઈ બનવાનું નહિ. અને મદદ તો તે શખ્સ કરે કે, જેઓને એમના હાલની કાંઇ ખબર હોય; તે અલ્લાહતઆલાએ ફરમાવીદીધું કે, તેઓને આ લોકોના પોકારવાની ખબર પણ થતી નથી કે, કોણ અમારી પાસે ફરિયાદ કરે છે. એટલે ગેબની વાત જાણવી, અને દરેક જગ્યા હાજર નાજર રહેવું, એ અલ્લાહની શાન છે. બંદા અગર જો પેગંબર હોય,પણ અલ્લાહના બતાવ્યા વગર શું જાણે. લેકો અજબ નાદાન છે કે, (સેંકડો) કોસ અને મંજેલોથી બુજરૂગોને પોકારે છે. કે ઓ ફલાણા હઝરત અમારી મદદ કરો. પણ તેઓ આટલું સમજતા નથી કે, તેઓ આટલે દુરથી શી રીતે સાંભળશે. શું તેઓ જગતમાં ફરતા ફરે છે. અથવા ખુદાની પનાહ શું તેઓ ખુદા છે. કેબધાજહાંનમાં હાજર નાજર રહેછે. જીવતા હતા ત્યારે તો આઘેની વાત સાંભળતા નહોતા હવે મરવા પછી ખુબ સાંભળવા લાગ્યા. અને તાજુબની વાત તો આ છે કે, લોકો દુનિયાંમાં ખુદા સિવાય જેને પોકારતા હતા કે નિયાજ માનતા હતા, તેઓની પાસે કયામતમાં જશે હકતઆલા ફરમાવે છે કે, તેઓ તેઓથી ગુસ્સે થશે. અને કહેશે કે તમો જુઠા છો; અમોએ તમોને ક્યારે કહ્યું હતુ કે તમો પોતાની મતલબો અમારી પાસે માગ્યા કરજો ? વારૂ બતાવો કે

અમોએ એને કઇ કીતાબમાં લખેલું અમારી શું મકદુર કે, અમો અલ્લાહતઆલાના કારખાના માં દખલ આપીએ અમારી બલાથી જેવું તમારૂં કીધેલું તેવું તમો ભોગવો.

કેટલાક નાદાન જ્યારે આ સાંભળે છે કે, અલ્લાહતઆલા સિવાય કોઈ નબી વળીને ગરજ સારવાની શકિત નથી તો કહે છે કે, આ લોકો મુજઝ્ઝોથી નકાર કરનાર તથા બેઅકીદા છે. તેનો જવાબ આ છે કે, ખુદાની પનાહ (મઆ જલ્લાહ) અમો તેઓથી બે એતેકાદ નથી આટલું જાણીએ છીએ કે, તેઓ ખુદાના મકબુલ બંદા છે. તેમને પણ ખુદાની ગુલામી અને ફરમા બદારીથી મરતબો મળ્યો છે. પણ તમારી માફક અમો ખુદાતઆલાના કામમાં તેઓને મુખ્ત્યાર જાણતા નથી. અને ખરી વાત આ છે કે, જેની સાથે જે કોઇ મોહોબ્બત અને અકીદો રાખે છે. તો તે તેનો માર્ગ અખત્યાર કરે છે. તો જો તમોને નબીઓ (અલે) સાથે તેવો સાચો અકીદો હતે તો ત મો તેઓના ફરમાન ઉપર ચાલતે અને પોતાના તરફથી તેઓના વગર હુકમે કાંઇ કલ્પના કર તે નહિ.

સર્વ જાહેલોની એવી ટેવ છે કે, જ્યારે કાંઇ જવાબ બનતો નથી, અને તકરારમાં બંધ થાય છે તો આજેજ થઇને છેવટમાં એમ જવા બ આપે છે કે, આ જે તમો કહો છો કે, અલ્લાહ સિવાય કોઇ પેગંબર પાસે મુરાદો માગ વી દુરસ્ત નથી. એ વાત તો નવી છે. અમો એ અમારા બાપદાદાથી કદી સાંભળી નથી. શું પહેલાં આલેમ ફાઝેલ નહોતા? તમો શું નવા પેદા થયા છો? એનો (જવાબ) આછે કે, અમો એ બાબતમાં કુરાનની આયતો બ્યાન કરીએ છીએકે જે કુરાન હજરત ઉપર ઉતરવાને બારસેં વર્ષ થયાં છે અને જે ઇમામો અને પીરોથી તમો માંગો છો, તેઓ પેગંબર (સલ) પછી પેદા થયા છે. જરા ગુસ્સાને રોકો. ઇન્સાફ કરો કે, હવે તમા રી વાત નવી છે કે અમારી? અને દરેક વખ તના આલેમ ફાઝેલ શીરકની બુરાઇઓને કીતા બોમાં લખતા આવ્યા છે. આજ સુધી કોઇ દીન દાર આલેમે કહ્યું નહિ કે, અલ્લાહ વગર કોઇ વલી યા નબીથી પણ મદદ માંગવી દુરસ્ત છે. અને કુરાનથી વાકેફગાર આલેમ કદી પણ કહેશે નહિ. અને જો તમોને અમારા કહેવામાં કાંઇ શ ક હોય તો કોઈ આલેમ ફાઝેલથી આ આયતો ના માયના પુછો. જુઓ, તે પણ એજ અર્થ બ્યા ન કરે છે, અથવા કોઇ બીજા શીયા સુની સર્વે એ બાબતમાં એકમતે છે. શીરકમાં કોઈ ને વાં ધો નથી. અને તમો તમારા બાપદાદાથી સાંભળો શું? જેવા તમો જાહેલ છો, અને કુરાન હદીસના માયના જાણતા નથી. તેવાજ તેઓ પ ણ હશે. 'વારૂં આંધળો પણ કેદે આંધળાને માર્ગ લગાડે છે?" અને ઇન્સાફ તો આ છે કે, અમો ઇમાન હઝરત મોહંમદ (સલ)ઉપર લાવ્યા છીએ. કંઇ બાપદાદા ઉપર ઇમાન લાવ્યા નથી કે, તેઓ ની વાત માનીએ. જો બાપદાદાનો માર્ગ પેગંબ રને મુવાફેક હોય તો અમો તેના તાબેદાર છીએ. અને નહિ તો મોહંમદ (સલ) ને રસતે ચાલીશું કે જેવણનો તરીકો સર્વ તરીકાથી બેહતર છે. વારૂં અમો તમોને પુછીએ છીએ કે, જો તમારા બા પદાદા કંગાલ હોય, રોટીના મોહતાજ હોય, અને તમને ખુદાએ પોતાના કરમથી માલ અને દોલત દીધી હોય તો તમો તે માલને રાખશો, અથવા ફેંકી દેશો? કે અમારા બાપદાદાની પાસે માલતો નહોતો જેથી અમોને પણ લેવું નહિં જોઇએ, સુબહાનલ્લાહ? દીનને કબુલકરવામાંતો બાપદાદા યાદ આવે છે. અને માલ લેવા તૈયાર. અને અજબ ઇતેફાક (મળતાપણું) છે કે, જેવી રીતે હમણાંના જાહેલ મુસલમાન બાપદાદાની રીત રીવાજને દ લીલ પકડે છે, અને મના કરનારને જવાબ આપે છે, તેવાજ મકકાના કાફરો ખુદાના પેગમબર (સલ)ને જવાબ આપતા હતા, જેમકે એનું બ્યા- ન આ આયતમાં છે.

અલ્લાહતાલાએ ફરમાવ્યું: "અને જ્યારે, તે- ઓને (કાફેરોને) કહેવાયું કે ખુદાએ જે ઉતાર્યું તે તેની પુંઠ લાગો, તેઓ કહે છે ના અમો તેની તા બેદારી કરીશું કે જેના ઉપર અમોએ અમારા બા પદાદાને જોયા. અને વારૂં, તેઓના બાપદાદ કાંઇ અકકલ રાખતા ન હોય, અને કાંઇ માર્ગની ખબર નહિ રાખતા હોય તેઓ?" સુરાબકર ૨; ૧૭૦

ફાયદો—એટલે બાપ દાદાની તાબેદારી તેટ- લે દરજે બેહતર છે કે, જેમાં જહાલત ન હોય.

અને જ્યારે જાણ્યું કે, તેમની રીત તદન ખુદાના હુકમને વિરૂધ્ધ છે તો ફરી તે પર કદી ચાલવું જ નહીં જોઇએ. શું અજબની વાત છે કે, મોહંમદ(સલ) નો તો કલમો ભણીએ અને શેખ શદ્દુને માર્ગે ચાલીએ.

અલ્લાહતઆલાએ કહ્યું: અને જ્યારે એકલા અલ્લાહનું નામ લેવાય તો આખરત ઉપર ઇમાન ન લાવનારાઓના દીલો રૂંધાઇ જાય છે, અને જ્યારે તેના સિવાય બીજાઓના નામ લેવાય તો ફરી તેઓ ખુશી થાય છે," સુરા જોમર ૩૯;૪૫

ફાયદો —અફસોસ છે કે, હમણાના જાહેલ મુસલમાનોને પણ આગલાં કાફરોના જેવી આદત થઇ ગઇ છે કે, ફકત અલ્લાહના જીકરથી એઓ પણ ખુશ થતાનથી. એટલે જ્યારે તેઓને કહો કે ખુદા વગર કોઇને કાંઇ અખત્યાર નથી, અને કોઇની નજર માનતા કરવી દુરસ્ત નથી. તો મ્હોં કડવું કરીને સુન્ન થઇ જાય છે. અને જ્યારે ખુદાતઆલા સિવાય મદાર સાલારના ઝંડાની નિશાન ની જીકર આવે છે, ત્યારે રાજી થાય છે,

કેટલાક કુરરાનથી અજાણ્યુ કહે છે કે, નબીઓ, વલીઓ આપો આપ (મુસ્તકેલ) પોતે માલેક તો નથી, પણ માનતા માનીને તેમની નજર સુખ કરીએ. અને હાજતો માગીએ આવીને યતથી કે, એઓ અલ્લાહના હુકમથી જગતની ગરજો પુરી કરે છે તો દુરસ્ત છે. એનો (જવાબ) આ છે કે જો તમો સચ્ચા છો તો કઇ આયતથી અથવા કોઇ હદીસથી એ વાતને સાબેત કરો કે, (ખુદાએ કહ્યું હોય કે) મેં નબીયોને, વલીયોને પોતાના તરફથી મુખત્યાર કીધા છે. મારા હૂકમથી પાણી વરસાવે છે. ઓલાદ આપે છે. બીમારો ને સારાં કરે છે. તેમની માનતા કરીને લોકો નજર નીયાજ કર્યા કરે અને જ્યારે કુરાન હદીસમાં નથી તો પોતાના તરફથી કહેનાર થયા. ઘણું બુંડુ કરનાર થયા. મુસલમાનોને લાજેમ નથી કે, પોતાની અલ્પ બુધ્ધી (નાકેસ અકલ) થી દીનમાં દખલ દે લા, અલબત, હકકતઆલાએ ફરમાવ્યું છે ફીરસ્તા ઘણાં ખરા કામો ઉપર મુકર્રર થયા છે. પણ આ અખત્યાર તો તેમને પણ નથી કે, જે ચાહે તે કરે, જે જે કામ ઉપર જેવો હૂકમ થાય છે તેવું તેઓ કરે છે. હવે કોઇ શખ્સ ફીરસ્તાઓને મુકર્રર થયલ જાણી કાંઇ માંગે તો તેની નાદાની છે. કારણ કે, તદન એઓ તો(અ અખત્યાર) છે. હુકમને તાબે છે. અને આ જાણવું જોઇએ કે હઝરત (સલ) ના વખતમાં મુશરેકો આ કહેતા નહિ હતા' કે બુતો ખુદાની બરાબર છે. તેઓ પણ આજ કહેતા હતા કે સર્વનો માલેક અલ્લાહજ છે પણ બુતો અમારી ભલામણ કરનાર છે. તેના હુકમથી અમારી હાજતો પુરી કરે છે. જેમકે તે આયતમાં બયાન થયું છે:—

અલ્લાહતઆલાએ કહ્યું: "અલ્લાહનેજ માટે ચોખી બંદગી છે. અને જેઓએ તેના વગર બીજાઓની હીમાયતી કરી લીધી છે (તેઓ કહે છે કે) અમે તેઓને એ માટે પુંજીએ છીએ કે તેઓ અમોને ખુદાની તરફ પાસેના દરજ્જાએ પોહોંચાવે." અને એવીજ તરેહ બીજી આયતમાં છે. અલ્લાહતઆલાએ કહ્યું: "અને તેઓ પુજે છે ખુદા વગર બીજાને કે, જેઓ ન તેઓને નુકશાની આપે. અને ન તેઓને લાભ આપે અને કહે છે કે, એઓ અમારા સીફારસી છે ખુદાની આગળ. તું કહે (ઓ મોહંમદ (સલ) શું તમો ખુદાને ખબર આપો છો. જેની તેને ખબર નથી કેયે ન આસ્માનમાં અને ન જમીનમાં. તેને પાકીછે. અને જે શીરક કરો છો તેથી તે દુર છે." સુરા યુનોસ, ૧૦;૧૮

ફાયદો—આ બંને આયતોથી સાફ જણાયું કે, અરબના કાફેરો બુતોને ખુદાની બરોબર સમજતા નહોતા, પણ તેઓને કારીંદા તથા મુખત્યાર સમજીને તેઓની નજર નિયાજ (માનતા) કરતા હતા. તો ખુદાતઆલાએ તેને પણ શીરક ફરમાવ્યું. સુબહાન અલ્લાહ ? જે શીરકને મટાડવા કુરાન શરીફ ઉતર્યું, અને ખુદાના પેગંબરો કાફરોથી લડયા, તેજ શીરક હમણાંના જાહેલ મુસલમાનો પણ કરવા લાગ્યા. (બંનેમાં) ફરક આટલો છે કે, તે કાફેરો બુતોથી હાજતો માગતા હતા. અને હમણાના લોક બુતોથી તો માગતા નથી, પણ પીરોથી માંગે છે તેની તેજ મીસાલ છે કે, "ગાય બંને રીતે મરે કસાઇથી છુટે તો વાઘને પાલવે પડે.[૧]" જેમ કાફેરો કહેતા હતાકે

૧ કોઇ માણસ એમ કહે કે, મોલવી સાહેબે પીરને અને બુતને સરખા ગણ્યા. તેનો જવાબ કે મોલવી સાહેબ બંનેને સરખા ગણતા નથી, પણ એ

સર્વનો માલેક અલ્લાહ છે. અને ફરી તેને છોડીને બીજાઓથી મદદ માગતા હતા તેમજ આ લોકો પણ મતલબ કે શેતાન માણુસોની જાની દુશ્મન છે. તેસારૂં કદી ચાહતો નથી કે, આદમી અલ્લાહ સુધી પોહોંચે. કોઇને બુતની પાસે અટકાવે છે. અને કોઈને પીરની પાસે. મુળ મતલબથી બંને આધા પડયા.

અલ્લાહતઆલાએ ફરમાવ્યું. "અલ્લાહે એક મિસાલ બ્યાન કીધી. એક એવો સખ્સ છે કે જેમાં કેટલાક ભાગીદાર જીદ્દીઓ છે. અને એક શખ્શ એવો છે કે, પુરો એક શખ્સનો છે, વારૂ, શું તે બંને બરાબર છે. મીસાલમાં? સર્વ તરીફ અલ્લાહનેજ માટે છે પણ ઘણા લોક જાણતા નથી" સુરા જોમર. ૩૯;૨૯.

ફાયદો—જે શખ્સ કંઇએકનો ગુલામ હોય તેને પોતાનો કોઈ નહિ સમજે તો તેની પૂરી ખબર પણ કોઈ ન લે. અને જો તે ગુલામ કોઇથી કંઈ માંગે તો તે એક બીજા ઉપર નાંખે કે બીજાઓથી પણ માગ શું તું એકલો મારોજ ગુલામ છે. અને જે શખ્સ એકનો ગુલામ હોય તો તે તેને પોતાનો સમજે છે અને તેની પુરી ખબરદારી રાખે છે. કેમકે માલેક જાણે છે કે, મારા વગર એનો કોણ છે.જે કોઇ અલ્લાહનેજ પોતાનો માલેક જાણે અને તેના વગર બીજા કોઇથી મદદ નહિ માગે, અને જે કંઈ એકથી આશા રાખે તેની અલ્લાહતઆલાએ આ મીસાલ બ્યાન કીધી છે. હકીકતમાં શીરક વાળાને મોટી મુસીબત છે. તેનું દીલ ચોમેર વહેંચાયલું છે. કદી શાહમદાર (રહ) ને કહે છે કદી સૈયદ સાલારથી વિનંતી કરે છે. કદી હજરત અબ્બાસની આગળ નાક ઘસે છે. અને કદી કહે છે લાવો હું તેમની માનતા માનું. તેવણુજ મારા ગર કર્મ કરશે. અને જે માત્ર અલ્લાહનીજ આશા રાખે છે, તે ઘણા ચેનમાં તથા ઘણા આરામમાં છે એણે એક મોટા માલેકનો દરવાજો પકડેલો છે. એ સારી રીતે જાણે છે, કે નબી, વળી સર્વ તેના બંદા છે. કોઇને કાંઇ અખત્યાર નથી એનું ધ્યાન કોઇના તરફ જતું નથી. અને જોકે શીરક કરનારાઓની આકેબત તો બરબાદ થઇજ છે. પણ શીરક કીધાથી તેમનું દુનિયામાં પણ ઘણું નુકશાન છે કે, દુર દુરની મંજલોથી ખરચ કરીને કબરો પુજવાને જાએ છે અને હજારો રૂપીઆ નજરનીયાજમાં ખરચે છે તો આકેબત પણ ખોઇ, અને દુનિયામાં પણ તેઓની તેજ મીસાલ છે કે; "દોનો દીનસે ગએ પાંડે, નઇધર હલવા નઉધર માંડે."

અલ્લાહતઆલાએ કહ્યું: (આ લોકો)? મારી પાસે માંગો તો હું કબુલ કરીશ." સુરા મુમેન ૪૦;૬૦. એટલેમને બાદશાહ અથવા હાકેમોના જેવો સમજવો નહિ. કે સલતનત (રાજ્ય)અને સરદારીની મગરૂરીમાં ગરીબની વાત સાંભળતા નથી ૧ હું સર્વ જહાંનનો માલીક છતાં મારી સીફત કરીમ અને રહીમ છે. હું દરેક આલા અદનાની વાત સાંભળું છું. તમને જે હાજત થયા કરે, તે મને કહ્યા કરો હું પોતાના કરમથી તમારી દુવા કબુલ કરીશ.

ફાયદો—ભાઇઓ! ખ્યાલ કરો કે, અલ્લાહતઆલા લોકોને પોતાની તરફ બોલાવે છે. અને આ નાદાન લોક ક્યાં બેહકતા જાય છે.

દ્રષ્ટાંત—છે કે, એક માણુસનો પૈસો ખુલ્લી રોશનીમાં મેદાન વચ્ચે પડયો. અને જો તે માણુસ દીવો લઇને શોધવા લાગે તો લોક તેને કહેશે કે આ માણુસ મોટો અહમક (મુર્ખ) છે. કે સૂર્યની રોશની હોવા છતાં દીવો લઇને ફરતો ફરે છે. એવીજ તરેહ તે લોકો અહમક છે કે; અલ્લાહ જેવો દાતા છતાં બીજાઓ પાસે હાજતો માગે છે. અને આંધળાની પેઠે દરેક તરફ ભટકતા ફરે છે, અલ્લાહ એવો કરીમ છે કે, તમો પ્રથમ કાંઈ નહોતા ત્યારે તેણે તમોને પેદા કીધાં જો તે (તમને) સુવર અગર કુતરો બનાવતેતો, તમો શું કરત. પોતાના કરમથી તેણે તમોને માનવ બનાવ્યા ફરી તમારે વગર કહે, રૂહ, દીલ, હાથ, પગ, આંખ, નાક, કાન, તમોને આપ્યા, એક આંખ એવી

એમ કહે છે કે, બેમાંથી કોઈની બદગી કીધી કે, ઇમાન જાય છે દાખલા તરીકે એક રોજદાર માણસ ગુ ખાશે તો તેનો રોજો જશે અને મીઠાઈ ખાશે તો તેનો રોજો જશે, તો શું એથી મીઠાઈ અને ગુ સરખાં થશે?

(૧) અગિયાર મજલેસની શેરો કે જેમાં લખેલું છે કે, ખુદા અને રસુલ પાસે માંગવામાં લાયકી નથી માટે હજરત પીરથી ગરજ માગવી. તેનાં શેરો હજરત પીરની કીતાબ "ફોતુહુલ ગેબ" કરેશ.

નેમત છે કે, જો કોઇ તમોને લાખ રૂપીઆ આપે, અને તમારી પાસે આંખ માગે તો કદી તમારાથી અપાય નહિ વારૂ, વિચારો કે, જેણે તમને વગર માગે આ નેમતો આપી તે શુ હમણા માગવાથી નહિ આપશે? કે જેથી તમો અહીંથી તહીં ઇમાનને ડામાડોલ કરતા ફરો છો? માણસોએ સમજવું જોઈએ કે, અલ્લાહથી કઇ મતલબ થઇ શક્તિ નથી કે તમોને બીજા પાસેથી જરૂર પડે. મુસલમાનો જ્યારે તમોને કુરાન મજીદથી સાફ જણાઈ ગયું કે, અલ્લાહ વગર કોઇ માલીક નથી. અને તેણે ન કોઇ પીર પેગંબરને પોતાના તરફથી મુખત્યાર ઠરાવ્યો છે? તો જો તમો કુરાન ઉપર ઇમાન લાવ્યા છો અગર ખુદાને મ્હોં દેખાડવું છે. તો તેના હુકમપર ચાલો અને તેના વગર બીજા કોઇથી હાજતો ન માગો. જ્યારે તમો જાણીતા નહોતા ત્યારે લાચાર હતા. હવે તો તમારાપર ફરજ છે કે, શીરકથી તોબા કરો ખુદાને વાસ્તે જીદ ન કરો. પોતાના દિલમાં વિચારો કે, શીરક મુકવા તમારૂં શુ નુકશાન છે, જો તમોને પીરના છુટી જવાનો ગમ છે તો અલ્લાહ જેવો માલેક તમોને મળે છે કે. જેનાથી પીર પણ પોતાની હાજતો માગ્યા કરતા હતા. અને જો તમારાથી ખરચ કર્યા વગર રહેવાતું ન હોય તો, જેટલો માલ તમો પેગંબરોની માનતામાં ખર્ચો છો, તેટલો અલ્લાહની નજરમાં ખર્ચ કરો. વારૂ જ્યારે તમોને અલ્લાહ મળી ગયો તો બીજાની શું પરવા રહી, મોસલ મશહૂર છે કે, "જીસકા અલ્લાહ યાર હે, ઉસકા બેડા પાર હે.

ત્રીજી ફસલ

એમાં તે ચીજોનું બ્યાન છે. કે, જેને અલ્લાહતઆલાએ પોતાની તાજીમને માટે ખાસ કીધી છે, કે તે બીજાને કરવું દુરસ્ત નથી. જેમકે દુનિયામાં બાદશાહોએ પોતા માટે તખ્તપર બેસવું ખાસ કીધું છે અને અગર જો બીજો વજીર હોય...પણ તે તેપર બેસી શકતો નથી. તેમાંથી પહેલો સીજદો છે.

અલ્લાહતઆલાએ ફરમાવ્યું: "સૂર્ય કે ચંદ્રને તમો સીજદો ન કરો, પણ જેણે એઓને પેદા કીધા છે. તેને તમો સીજદો કરો, જો તમો તેની બંદગી કરો છો તો" સુરા હામીમ સીજદા ૪૧;૩૭

ફાયદો—એટલે સીજદો કરવાને તેજ લાયક છે કે, જેને પેદા કરવાની કુદ્રત હોય, ને જે પોતે પેદા થવામાં બીજાનો ગરજવાન હોય તેને સીજદો કરવો ન જોઈએ. આ આયતથી સાફ જણાયું કે, વલીઓની કબરોને. અને તાજીઆં (તાબુત)ને સીજદો કરવો હરામ છે. કેટલાક અણસમજુ કહે છે કે, ફીરસ્તાઓએ હજરત આદમ (અલે)ને સીજદો કર્યો હતો. અને હજરત યાકુબે યુસોફ (અલે)ને (સીજદો કીધો હતો), એવીજ તરેહ અમો પણ બુજરૂગોને (સીજદો) કરીએ છીએ. તેનો **જવાબ** આ છે કે, પ્રથમ સીજદો કરવો દુરસ્ત હતો. પણ આપણા પેગંબર (સલ)ના દીનમાં મના થયો છે. જેમકે હજરત આદમ (અલે)ના વખતમાં સગી બહેન સાથના વિવાહ દુરસ્ત હતા. પણ હવે હરામ છે. **બીજુ** ખુદા વગર બીજાનો રોજો રાખવો પણ લાયક નથી. નાદાન લોક હજરત અલી (રદી)નો રોજો રાખે છે. કેટલાક આખા દિવસનો, અને કેટલાક હિંદુઓની પેઠ સવા પોહોરનો રોજો રાખવો બંદગી સમજે છે. અને જુઓ તો અલ્લાહ વગર કોઇની બંદગી દુરસ્ત નથી. (હા) અલ્લાહનો રોજો રાખે અને તેનો સવાબ હજરત અલી (રદી)ની રૂહને બક્ષે તો દુરસ્ત છે. **ત્રીજુ** જાનવરનું જુબહ કરવું એ પણ અલ્લાહતઆલાને માટે ખાસ છે. નબી (સલ) સાહેબે કહ્યું: ખુદા વગર બીજા કોઈને વાસ્તે, જે (જાનવર) જુબહ કરે તેનાપર ખુદા લાનત કરે."

ફાયદો—આ હદીસથી જણાયુ કે સૈયદ અહમદ કબીરની ગાય અને અબદુલ કાદેર જીલાનીની (રહ)નો બકરો કહેવો, અને તેમનું નામ રાખીને જુબહ કરવું દુરસ્ત નથી. પણ ખાવા અને વેચવા જાનવરને જુબહ કરવું દુરસ્ત છે. કેમકે એમાં શીરક અને માનતા નથી. માત્ર ગોશનીજ મતલબ હોય છે. અને જે જાનવર કે પીરો અને બુતોને માટે જુબહ થયું હોય તેનું ગોશત ખાંવું આં આયત પ્રમાણે દુરસ્ત નથી:—

અલ્લાહતઆલાએ કહ્યું: "તમોપર મુરદુ હરામ છે, અને ખુન, અને સુવરનું ગોસ્ત, અને તે ચીજ કે, જેનાપર ખુદા વગર બીજાનું નામ બોલાયું હોય." સુરા બકર. ૨; ૧૭૩.

ફાયદો—નામ પોકારવું બે તરેહનું :

એક તો એ કે જુબહ કરવાની પહેલાં નામ પાડ્યું કે આ બકરો અબ્દુલ કાદેર જીલાની (રહ)નો છે. અથવા શેખ શદ્દુનો અથવા ભવાનીનો ભોગ છે. અને બીજુ એ કે જુબહ કરતી વેળા નામ લેવું તો હમણાના લોક જુબહ કરવાની વખતે આદત પ્રમાણે અલ્લાહો અકબર કહે છે. પણ જુબહ કરવા પહેલાં ખુદા શિવાય બીજા કોઇનું નામ મશહુર કરે છે. (પણ) જ્યારે પ્રથમથી નૈયત બગડી તો અલ્લાહો અકબર કહેવાથી શું થાય છે. જો કે કેટલાક કઠ મુલ્લાં બે ઇલમીપણાને લીધે એમાં તકરાર કરે છે. પણ આલેમોનો સહી મત આ છે કે, આ ગોસ્તનું ખાવું કદી દુરૂસ્ત નથી. અને સીધી વાત તો આ છે કે, જે ચીજમાં શોબહ પડે તેને ખાવાની જરૂર શી? ચોથું નજર નીયાજનું માનવું ૨. . .ગુ — . . . ને માટે ખાસ છે એટલે એમ કહેવું કે ઇલાહી જો તું પોતાના કરમથી આ બીમારને સારૂં કરે તો હું દશ ફકીરોને ખાણું ખવડાવીશ. અથવા રોજો રાખીશ. એનું નામ નજર છે. અને જ્યારે કુરાનથી સાબેત થઇ ચુક્યું કે ખુદા શિવાય કોઇને હાજત પુરી પાડવાની કુદરત નથી તો ફરી પેગમબરોની નજર અને માનતા માનવી તદન નિર્લાભ છે. મુસલમાનોને લાજેમ છે કે જ્યારે તેને કંઇ હોએ ત્યારે અલ્લાહ સુબહાનહુ તઆલાની નજર માને. અને નજર કરવું એ માત્ર ખાવા ઉપર બંધાયલું નથી પણ સર્વ નેક કામોમાં નજર દુરૂસ્ત છે. જેમકે રોજો રાખવો નફલ નમાજ પઢવી કુવો ખોદાવવો, મસજીદ બનાવવી. આ વખતના લોક બેઇલમીને લીધે ફાતેહાને નજર નીયાજ કહે છે. એ લફ્જ અલ્લાહનેજ માટે ખાસ છે. અલ્લાહના લફ્જને બીજી જગ્યા બોલવું અદબથી આઘું છે. ફાતેહા કહેવાંમાં શું બુરાઇ છે કે તેને નજર નીયાજ કહે છે?

ચોથી ફસલ

એમાં શીરકની રસમોનું બ્યાન છે,

શીરકની જે રસમો હીન્દુસ્તાનમાં ચાલુ છે તે બેહદ અને બેહીસાબ છે, સર્વનું બ્યાન કરવું મુશકેલ છે. એટલા માટે આ જગ્યા થોડી રસમોનું બ્યાન થાય છે. એના ઉપર બીજાઓનું પણ તોલ કરવું જોઇએ ખ્યાલ કરવાથી જણાયું છે કે હીન્દુસ્તાનની રસમો બે તરેહની છે, કેટલીક તો એવી છે કે તેનું કરવું કોઇપણ રીતે દુરસ્ત નથી. અને કેટલીક એવી છે કે એક રીતે તે દુરૂસ્ત છે અને બીજી રીતે દુરસ્ત નથી.

ફાયદો—પહેલી તરેહ જેમકે નજુમી (જોશી) અને બ્રાહ્મણથી શાદી વિવાહની તારીખ પુછવી અથવા સફર કરવા કે હવેલી બનાવવાના વખતે સારી ઘડીનું દર્યાફ્ત કરવું એ કદી દુરસ્ત નથી, કે શાફ શીરક છે. કેમકે જણાઇ ચુકયું છે કે ગેબની વાત ખુદાના પેગમ્બરને માલુમ નહોતી તો બીજાઓની શી હકીકત. નબી (સલ) એ કહ્યું છે કે જે કોઇ ગેબ બતાવનાર પાસે ગયો ને તેની વાતને સાચવી તો તે મોહંમદ (સલ) ઉપર ઉતારેલી વસ્તુ (કુરાનથી અભાગ્યો થયો. એટલે કુરાનમાં તો આ હુકમ છે કે ગેબની વાત ખુદા સિવાય કોઇને જણાયલી નથી. અને જ્યારે કોઇ નજુમ અથવા બ્રાહ્મણથી, ભલી ભુંડી ઘડી પુછી તો જાણે તે કુરાનનો નકાર કરનાર થયો એનું દોજખ વગર કયાં ઠેકાણું. બ્રાહ્મણ દર્સ વાતો પોતાના તરફથી બનાવીને બતાવે છે એમા કદી કોઇ ખરી પડી જાય છે ત્યારે નાંદાનો સમજે છે કે તેઓની સર્વ વાતો સાચી હશે ૧ તેઓ એમ ખ્યાલ નહિ કરતા કે જો એ લોકો સાચા હતે તો પોતાના લાભની એઓ પ્રથમ ફીકર કરતે. ફાટેલી ધોતી બાંધી દરવાજે દરવાજે મારા મારા ભીખ માગવા શા માટે ફરતે. અને એનીજ તરેહ તેનું મંતર ભણવું હરામ છે કે જેમાં હનુમાન અને લુનાન ચમારીની દુહાઇ હોએ. અને એવીજ તરેહ કેટલાક મનાકેબ (સારા લોકની તારીફો પણ (હરામ છે) કે જેમાં શીરકનું મજમુન હોએ જેમકે આશેએર. (કવીતામાં)

"અલી જો ચાહે તો મકસદકો સર બરાહ કરે"
* ગદાકુ ચાહે તો એક પલમેં બાદશાહ કરે"

જાહેલ લોકોએ શએર કહેવા શાખી લીધી જે જીવમાં આવું બકવા લાગ્યા. એઓને દુરૂસ્ત ના દુરૂસ્તની શી ખબર, અને એવીજ તરેહ નબીબખ્શ શાલારબખ્શ અબદુલનબી બંદાઅલી બંદાહુસેન નામ રાખવું પણ બુરૂ છે. એવું નામ શરીઅતમાં

---

૧ યાદ રાખવા જોગ વાત છે કે સને ૧૩૧૭ હીજરીની રમજાનનો ચાન બધીજનતરીએ (પંચાગો) માં ત્રીશો લખાયો હતો પણ તે ચાન ઓગણત્રીસો થઈલો એટલે એના ખોટા થવામાં તો શકજ નહી. ગુ. સો.

દુરસ્ત નથી કેમકે કુરાન મજીદની કેટલીક આયતો થી પ્રથમ જણાવી ચુકયા છીએ કે ખુદાતાલા વગર કોઇ પીર પેગંબરને આપવાની કુદરત નથી શું લોકો જાહેલ થયા છે કે અલ્લાહના બંદા થઇને બંદાના બંદા થાય છે. અબદુલ્લાહ અબદુરરહ માનમાં શું બુરાઇ છે જે અબદુન નબી અને બંદેઅલી નામ રાખે છે?

ખરૂં જોતાં નાદાનની મોહબ્બત પણ સારી નથી કેમકે તે મરજી અમરજી ને મોકા બે મોકા ને સમજતો નથી. જો કે નામ રાખવામાં અર્થો તરફ નજર કમ રહે છે પણ જે નામથી શીરક નીકલે તેને રાખવાની જરૂર શી? અને એવીજ તરેહ માથા ઉપર શાહ મદારની ચોટલી રાખવી અને કાંઠી ઉભી કરવી, માનતા કરીને કબરો ઉપર ચાદરો ચડાવવી, દીવા બાળવા, પીરોને વાસ્તે જાનવરોનું જુબહ કરવું, ઇમામ જામીનનો પૈસો બાજુ ઉપર બાંધવો ચોમાર્ગે સદકો મુકવો, પીર નસીરની ત્રણ કોડીની શીરીની માનવી, શીત ળાની બીમારીમાં માલણને બોલાવવી, ગાયનું ગોસ્ત નહિ રાંધવું એ બધી રસમો શીરકની છે. કોઇ રીતે દુરસ્ત નથી.

બીજી તરેહ જેમકે હઝરત અબ્બાસની હાજરી, હજરત ફાતેમાની સહનક, હજરત અ બ્દુલ કાદર જીલાનીની અગીયરમી, શાહમદારનો મલીદો, બુઅલી કલંદરની ત્રણમણી, શાહ અબ દુલ હકકનો તોશો અને આ નૈયતથી કરવું કે ઓ હજરત તમો અમરૂં ફલાણું કામ કરી દો તો હરામ છે તથા ઘણું બુરૂં છે તથા શરૂ શી રક છે. જેમકે એનો હાલ સારી રીતે બયાન થયો છે અને જો (માનતા) નથી, માત્ર તેમની રૂહને સવાબ પુગાવવું મતલબ છે તો દુરસ્ત છે. એ વી નૈયતથી હરગીજ મના નથી. પણ ખાવાનું ખાસ કરવું એવી રીતે કે હજરત અબ્બાસ (રદી)નો ફાતેહો માત્ર શીરમાલ અને કબાબ ઉ પર થાએ. અને શાહઅબદુલ હક્ક (રેહ)નો ફાતેહો તર હલવા ઉપર થાએ એ વગર બીજા ખાવા ઉપર નહિં કરવું એ છેક નાદાની છે એવીજ તરેહ તારી ખનું મુકર્રર કરવું કે ફલાણા બુજરૂગનો ફાતેહો જે દિ વસે છે તેજ દિવસે થવો જોઇએ બીજી તારીખે દુ રસ્ત નથી એ પણ બે અસલ (બેપાયા) છે, પણ જે બુજરૂગનો ફાતેહો ગમે તે દહાડે કોઇ પણ ખાવા ઉપર કરે. ખાવા અને દહાડાની નીમીત માત્ર હી ન્દુસ્થાનીઓએ કહાડી છે. શરીઅતે મોહંમદીમાં [illegible] કે પાયો નથી. અને શરીઅત પ્રમાણે ફા તેહાનો બેહતર માર્ગ આ છે કે ખાણું પકાવી મો હતાજ ગરીબોને વહેંચે અને એમ કે ઓ અલ્લાહ આ ખાણું તારી નજર છે એનો સવા બ મારા તરફથી ખુદાના પેગમબર (સલ) ની રૂ હને અથવા હઝરત અલી (રદી) ની રૂહને અથ વા હજરત અબદુલ કાદેર જીલાની (રહ) ની રૂહને અથવા મારા બાપ દાદાની રૂહને તું પોતાનાં કર મથી પોંહોંચવી દે. ખાવાનો સવાબ જુદો છે અને પઢવાનો સવાબ જુદો છે. પણ હિન્દુઓની તરહ લીપવું પોચવું અને ખાણાની [illegible] પાણી (જરૂ રી સમજીને) મુકવુ ઘણુંજ બુરૂ છે. કેટલાક બે વકુફ ખાવાની સાથે હુકકો અને અફીમ મુકે છે. કે કદાપી મુરદાની રૂહ કંઈ ખાતી પીતી હશે. અસ તગફેરૂલ્લાહ ! જાહેલોએ દરેક વાતમાં એવી વા હીતબાહી રસમો કહાડી છે કે જેથી ઇસલામની રોનક તદન જતી રહી, દીનદાર મુસલમાનને લા જેમ છે કે દરેક રીત રીવાજમાં ખુદાના પેગમ્બર (સલ)ના હુકમને તલાશ કરે કે એ બાબતમાં હઝરતે (સલ) શું ફરમાવ્યું છે. અને પોતાની અલ્પ બુદ્ધીને પેસારો ન કરે. જો માત્ર અમારી અક્કલ બસ હોત તો હકતઆલા હરામ હલાલને બતલાવવા પેગમ્બર (સલ)ને શા માટે મોકલતે

પાંચમી ફસલ

એમાં શીરકની બુરાઈ તથા શીરક કરવાની સજાનું બ્યાન છે.

અલ્લાહ સુબહાનોહુ એ કહ્યું: "ખુદા, તેની સા થે શીરીક પકડવા (નાપાક)ને બખશતો નથી અને તેના સિવાય તેથી નીચલા ગુનાહમાંથી જેને ચાહે તેને બખ્શે છે. અને જેણે ખુદાની સાથે શીરક કીધું તેણે મોટી કલ્પના કીધી." સુરા નીસા, ૪,૪૭.

ફાયદો—ખરૂં જોતાં આથી મોટું કયું પાપ છે કે જેવી રીતે ખુદાથી મુરાદો માંગે તેવીજ રીતે તેના બંદાઓથી. તો જાણે તેણે માલીકને અને ગુલામને સરખા કીધા અને કારભારમાં ભેગા કીધાં. આ આયતથી જણાયું કે શીરકથી તોબ

કરવું એ મુસલમાનો ઉપર સર્વથી મોકદ્દમ છે. કારણ કે બીજા ગુનાહતે અગરજે કબીરા હોય પણ તેની બખ્શીશની આશા છે. અને શીરકતો તે બલા છે કે જેને અલ્લાહતઆલા કદી બક્ષશે નાહ. ખુદા ની પનાહ! જેને ખુદાએ નહિ બક્ષો તેનું ઠેકાણું દોજખ વગર કયાં છે? નબી (સલ) સાહેબે કહ્યું: "અલ્લાહ સાથે શરીક નોકર અગર જો કોઇ તને કતલ કરે અથવા બાળી નાંખે"

ફાયદો—હજરતે (સલ) આ એટલા માટે ફરમાવ્યું કે ઇમાન બચી ગયું તો કતલ અને મુસીબત તો ઘડીભરની છે. ફરી તો બેહેશત ઘર છે. અને જો મઆજલ્લાહ તેણે શીરક કીધું તો અલ્લાહતઆલાના ગજબમાં ગીરફતાર થયો. અને મુશરેક અગરજો બાવા ઉમર દુન્યામાં ખુશીમાં કહાડે પણ છેવટ તેનું ઠેકાણું દોજખ છે. આ **ગુનેહગારે** (કર્તાએ) જ્યારે શીરીકની બુરાઇ કુરાન અને હદીસમાં એવી રીતે જોઇ, અને અંજાણ મુસલમાનોને એમાં ફસેલા જોયા તો ખુદાની કસમ દીલ ઘણું દદર્યું અને ઘણો અફ્શોસ થયો. ત્યારે એજ માટે આ રીસાલાને હીન્દી જુબાનમાં રહેલાઇથી સરળ કરીને લખ્યો. અને જલદી સમજવાને માટે આયત અને હદીસનો તરજુમો હીન્દી મહાવરા પ્રમાણે કીધો કે જેથી સર્વ બિચારા નાવાકેફ મુસલમાનોને ફાયદો થાય. એથી કંઇ કાબલીયત બતાવવાની ગરજ નથી. અ લેમોથી આશા છે કે તેઓ હીન્દી ભાષા વિષે ખો ન કહાડે. અને મતલબને જાણે.

રીસાલો સમાપ્તી (ખાતેમો)

એમાં બણ ફાયદા છે.

પહેલો ફાયદો—જે શુબ્હો અને સવાલો આ વખતના લોકો શીરકની બાબતમાં બ્યાન કરે છે. તેના જવાબો ખુલાસાવાર આ રીસાલામાં બ્યાન થઈ ચુક્યા છે. જે માણસ અકલવાળો છે તે એને સારી રીતે જો સમજી લેશે તો બીજા સવાલોના જવાબો પણ દઇ શકશે પણ આ જગ્યા બીજા પણ બે કાયદા યાદ રાખવાની જરૂર છે:—

પહેલો કાયદો—તે એકે જ્યાં સુધી હદીસની સનદ નહિ પુગે અને આ હદીસ મોહદેસોની કઈ કીતાબમાં છે, એ નહીં જણાય ત્યાં સુધી તેને માનવું નહીં જોઇએ. ઘણી વાહીતબાહી હદીસો પાછલા માશાએખોની કીતાબોમાં લખાયલી છે અને ઓલમા મોહદ્દેસીનની નજદીક તેનો કશો ઇતબાર નથી. એવીજ તરેહ જે હદીસનીમત ... કુરાનને વિરૂદ્ધ હોય તેને પણ ગલત જાણવું જોઇએ. કુરાન વગર ઘણી હદીસો છે પણ જે હદીશ શરીઅતની મતલબને મોવાફેક હેય તેને માનવું જોઇએ જેમકે એની એક મિસાલ લખાય છે. (મસલં) કુરાન મજીદથી અમોને જણાઇ ચુકયું છે કે પોતે પેગમ્બરને પોતાના જાનના નફા-નુકસાનનો કંઇ અખત્યાર નથી. હવે જો કોઇ હદીસ એવા મજમુનની નકલ કરે કે પેગમ્બર (સલ)ને સર્વ ચીજોનો અખત્યાર છે જે ચાહે તે કરે, તો અમો તેને માનશું નહિ કેમકે કુરાન શરીફની વિરૂધ્ધ પેગંબર (સલ)નું ફરમાવવું બનવાજોગ નથી.

બીજો કાયદો તે એકે મુસલમાનોને લાઝેમ છે કે તેઓ અકીદાને કુરાન હદીસને મોવાફેક દુરૂસ્ત (ઠીક) કરે, અને કીસ્સા અને નકલોને અકીદાઓમાં દખલ નહિ દે. ઘણી મખલુકનો અકીદો આ સબબથી બગડયો કે ફલાણા બુજરૂગથી એમ થયું હતુ. અને ફલાણા એ આ કીધું હતું આવી મુસલમાની ઉપર કુરઆન કે કુરાન મજીદને તો તાખમાં રાખ્યું અને નકલો કીસ્સા કહાણીઓ ઉપર અકીદો બાંધ્યો કેઇ માણસ આથી વલીઓની કરામતનો ઇનિકાર સમજે નહિ કેમકે આ સિદ્ધ થયલું છે કે હકતઆલા કદી વલીઓને હાથે કરામતો જાહેર કરાવે છે કે જેથી લોકોને તેઓની બુજુરગી અને મોટાઇ જણાય. પણ દરેક વખત તેઓને આ અખત્યાર નથી કે જે ચીજને જ્યારે ચાહે ત્યારે કરે. ફરી ત્યારે તેઓનો પુરો અખ્યાર નહિ થયો તો તેઓથી હાજતો માંગવી તદન નાદાની છે. રહ્યું ખુદાની જનાબમાં તેઓ પાસે દુઆ કરાવવું તેને તો કોઇ મન. નહિ કરતું. મતલબ કે જ્યારે કુરાનથી સિદ્ધ થયું કે ખુદા સિવાય કોઇને હાજત પુરી પાડવાની શક્તિ નથી તો હવે કોઈ ગમે તે કહે અને કેટલી પણ વાતો ગડ્યા કરે તેને કદી સાંભળવી નહિ જોઇએ કેમકે ખુદાતાલા જેવો કોણ છે કે અમો તેની વાત ઉપર યકીન લાવીએ.

બીજો ફાયદો—જે મુસલમાન ભાઇ આ રીસાલાને જુએ તેમની ખીજમતમાં સલામ બાદ

આ અરજ છે કે આં વખતના મરદ અને ઓરતો ને આ રીસાલો સંભળાવું તેઓની આગળ નરમાશથી મોહબ્બત કરીને વાંચવું પોતા ઉપર જરૂર અને વાજેબ જાણે. ઘણા લોકો બાપડા અજાણ પણાને લીધે લાચાર છે. જો આસ્તે આસ્ત સમજાવાશે તો અલ્લાહથી ઉમેદ છે કે લોકો તોહિદને સમજી જશે અને શીરકથી તોબા કરશે. (મસલ) જો તમારી રૂબરૂ તમારો છોકરો અથવા કોઇ દોસ્ત અંજાણપણાથી ઝેર ખાવા લાગે તો તમો તેને કદી ઝેર ખાવા નહિ દેશો કેમકે તમને યકીન છે કે એણે ઝેર ખાધું કે મર્યો. ત્યારે એવીજ રીતે શીરકને પણ સમજો કે તેના કરવાથી ઇમાન મરે છે. અને એ એવી બુરી ચીજ છે કે જેને ખુદા માફ કરતો નથી. તો જેવી રીતે તમો ઝેર ખાવાથી પોતાના દોસ્તોને બચાવો છો તેમજ શીરકથી પણ બચાવો. અને જેવી રીતે થાઇ ભુલા ભટકા લોકોને માર્ગે લાવો. ખુદા જાણે છે કે એનો સવાબ તમારા રોજા નમાજથી વધારે મળશે, નબી (સલ) સાહેબે ફરમાવ્યું: "જે કોઇ સારો માર્ગ બતાવશે. તો તેને કરનારાની બરાબર સવાબ મળશે. અને આ વાતની બીહીક નહિ રાખવી જોઇએ કે લોકોની આદત મુદ્દતથી બગડેલી છે, તેઓ ક્યાં માનશે. કારણ કે આ આજીજે (કર્તાએ) ઘણીવાર અજમાવ્યું છે કે સમજાવા બાદ જો બધા નહિ સમજે તો પાંચ દશ તો અલબત સમજે છે. સારી રીતે સમજાવાઈ અને તેમાથી બે ચાર પણ નહિ સમજે એ બનવાજોગ નથી. આ વખતના ઘણા આલેમ ફાજેલ પણ આ ખ્યાલથી કહેતા નથી કે લોક પોતાની જીદથી કહ્યું માનશે નહિ. પણ એ સારૂં નથી. જો આલેમ ફાજેલજ ભલું બુરૂં સમજાવતા નહિ રહેશે તો જાહેલ તદન દીનને તબાહ કરશે. હા, અલબત આટલું છે કે શીરકના મના કીધાથી કેટલાક જીદ્દી લોક અને ઘણા પીરજાદા જાહેલ જેઓએ રેવડી ગાંઠયા અને ઝુંડા નિશાનોને પોતાની રોજી મુકરર કીધી છે, તેઓ કદી ખુશ નહિં થશે, અને ઘણા ગુસ્સાથી લીલી પીળી આંખો કરશે. પણ મોહંમદી મુસલમાનોને એવા [illegible]થી ચૂપ રહેવું લાજેમ નથી. આપણો અલ્લાહ રાજી જોઈએ. એ લોકો ખૂશ હોય તો શું અને નાખુશ હોય તો શું.

ફાયદો ત્રીજો—જો શીરકનું બયાન ખુલાસાવાર નસરમાં થયું છે. પણ થોડી મતલબ નજમમાં મુનાસબ જણાય છે. કેમકે નજમ ઘણું જલદી યાદ થાય છે, વિશેષ કરી છોકરાઓને યાદ કરવા માટે ઘણું સારૂં છે. કે નાનપણથીજ અકીદો ચોખો રહે અને સીરકની બુરાઇ સારી રીતે દીલમાં પેશી જાય:—

નજમ.

ખુદા ફરમા ચુકા કુરઆં કે અંદર * મેરે મોહતાજ હેં પીરો પયમબર
નહિ તાકત સીવા મેરે કેસીમેં * કે કામ આવે તુમહારી બે કસીમેં
જો ખુદ મોહતાજ હોવે દુસરેકા * ભલા ઉસ્સે મદદકા માંગના કેયા
ખુદાસે ઓર બુજુરગોસેભી કહેના * યહી હે શીરક યારો ઇસ્સે બચના
ખબર કુરઆનમેં હે યે મોહકક * નબખ્શેગા ખુદા મુશરેકકુ મુતલક
મઆજલ્લાહ જીસે ઉસને ન બખ્શા * મુકરર વો જહંનમમેં પડેગા
અગર કુરઆકુ તુમ સચ જાનતેહો * તો ફીર તુમ મંનતે કયું માનતે હો
તોબહે યે તોર બદ કીસને સીખાયા * મોહંમદને કહાં હે યે બતાયા
હે શેતાં દુશમને અવલાદ આદમ * સીખાતાહે વેહી રાહે જહંનમ
કીસીકુ બુતપરસ્તી હે સીખાતા * કીસીકુ હે વોહ કબરોપર ઝુકાતા
ગરજ અલ્લાહસે દોનોકુ રોકા * ભોલાકર રાહ જા, ખંદકમેં ઝોકા

મુસલમાનો જરા સોચો તો દીલમેં * ફસે હો કીસતરહ તુમ આબો ગીલમેં
બોહોત ગફલતમેં સોએ અબ તો જાગો * ખુદાકે હોતે બંદાસે ન માંગો
વોહ માલેક હે સબ આગે ઉસકે લાચાર * નહિ હે કોઈ ઉસકે ઘરકા મુખ્તીયાર
વોહ કયા હે જો નહિ હોતા ખુદાસે * જેસે તુમ માંગતે હો ઓલયાસે
બયાને શીરક સુન કહેતા હુ મરદક . કે મુનકેર હેં બુજુરગોસે બેલાશક
અરે લોકો જુબાં અપનીકુ રોકો * બુજુરગોસે નહિ ઈનિકાર હમકો
ખુદા લાનત કરે ઉસ રૂ સયાહ પર * કે જીસકે દીલમેં હો બુગજે પયમ્બર
જેસે હો બુગજ આલે મુસ્તફાકા * ખુદા ઉસકુ કરે દોજખકા કુનદા
જેસે અસહાબ હજરત સે હો ઈનિકાર * રહે હરદમ ખુદાકી ઉસપે ફીટકાર
જેસે કુછ બુગજ હોવે ઓલયાસે * હમેશા અબર લાનત ઊસપે બરસે
અબ ઈતના ઓરબી સુન રખયે હજરત * જો હકકપર ના ચલે. ઉસપર બી લાનત
હમારા કામ સમજાના હે યારો * અબ આગે ચાહો તુમ માનો નમાનો
તુ અપને હાલમેં કુછ સોચ ખુર્રમ * જોબાં અબ બંધકર વલ્લાહો આલમ.

આ ફતવા દહલા, દેવબંદ વગેરેના વિદ્વાનો તરફનો દેહલી અનસારી પ્રેસમાં છપાયલો છે તેનો આ તરજુમો છે.

"હનફી વિદ્વાનો તરફનો ઇલમે-ગેબ બાબતનો ફતવો"

હનફીના મોહકકેકીન વિદ્વાનો (રહ) આ મસલામાં શું ફરમાવો છો? કે જેદ કહે છે કે અલ્લાહ તબારક વ તઆલાએ પોતાનો કુલ ઈલમે ગેબ હજરત (સલ)ને અતા કરી દીધો છે અને હમણા પણ આપ મખલુકના દરેક હાલ જાહેર બાતેનને ભલા બુરાને સારી રીતે જાણે છે. તે એટલા સુધી કે મચ્છરનાપર હલાવવાનો પણ આપને ઈલમ થાએ છે. અને દરેકની અવાજને ફરી તે પુર્વમાં હોએ કે પશ્ચિમમાં હોએ પોતે સાંભળી લે છે, ત્યારે એ અકીદો કેવો છે? અને એવો અકીદો રાખનાર હનફી મજહબ પ્રમાણે તથા હનફીઓની માતબર કીતાબો પ્રમાણે મુસલમાન રહ્યો કે કાફર અને મુશરેક થયો? બયાન કરો તમને સવાબ મળશે.1

દેવબંદ વગેરેના વિદ્વાનો તરફનો જવાબ.

"જે શખ્સ રસુલુલ્લાહ (સલ)ને ગેબ જાણુનાર થવાનો મોતકેદ છે તે હનફી સરદારો (વિદ્વાનો)ની નજદીક ખાતરીથી મુશરેક અને કાફેર છે." "બહરૂર રાએક"વાળા સાહેબ કીતાબુન નીકાહમાં સાફ લખે છે કે "જે કોઈ નીકાહના સાહેદ (ગવાહ)અલ્લાહ અને રસુલને મુકરર કરે અને એવું માને કે રસુલુલ્લાહ ગેબ જાણુનાર છે તે ખાત્રીથી કાફેર છે" અને મુશરેક તો તેનેજ કહે છે કે કોઈ મખલુકને અલ્લાહતઆલાની સાથે કોઇ જાતી વસફમાં જેમકે ઇલમ, કુદરતમાં અથવા ઈબાદતમાં શરીક કરે કેમકે જાતમાં શરીક કરવું એટલે ઘણા ખુદાનું . થવું એના માનનાર તો ઘણા ઓછા થયા છે. શામીએ રદ્દુલ મોહતારની કીતાબુલ ઇરતેદાદમાં સાફ રીતે એવા અકીદાના રાખનારને કાફેર કહ્યો છે. અને આ જે કહે છે કે તમામ ચીજોનો ગેબનો ઇલમ હજરત (સલ)ને જાતી નથી પણ અલ્લાહતઆલાનો અતા કીધેલો છે, તે તદન ખોટું અને ગપાટા છે. રસુલુલ્લાહ મહશરમાં પણ કેટલાક લોકોને કોસરનું પાણી પીવાને લાએક જાણશે, અને ખુદા તરફથી હુકમ થશે કે તેઓએ તારા પછી શું કીધું એ તમે જણાએલું નથી. એ હદીસ બુખારીએ(રહ)બયાન કીધી છે."(આ જવાબ ખરો છે બંદો મહમુદ દેવબંદના મદરસાના મહેલા મોદ

1 મોલવી બશીરખાં વડોદરાવાળાનો પણ એવો જ અકીદો છે કેમકે તેવણ તા૦ ૧૨-૩-૧૩૧૫ હીજરીના પત્રમાં લખે છે કે "હજરત તમામ ગેબ ઉપર મામુન છે કે કોઈ ચીજ આપના ઇલમના ઘેર. (ઈહાતા)માંથી બાહેર કે નીકલેલી નથી

રૈંસ * જવાબ આપનારાએ ઠીક કહ્યું: અજીજુર રહ માન દેવબંદના મદરસાના મુફતી * જેણે જવાબ આપ્યો તેણે ઠીક કહ્યું. મોહંમદ નાજેર હસન દેવ બંદી * જવાબ ખરો છે. ખલીલ અહમદ મજાહેરૂલ ઊલુમ સહારનપુરના મોદર્રૈંસ અવ્વલ * જેણે જવાબ આપો તેણે ઠીક કહ્યું. મોહંમદ રીયાજુદ્દીન મદરસા ઇસ્લામીયા મેરઠના મોદર્રૈંસ * જવાબ ઠીક છે અબરારૂલ,મોમીન મેરઠના મદરસાના મોદર્રૈં-સ* જવાબ ખરો છે. મોહંમદ ઇસ્હાક મેરઠના મદરસાના મોદર્રૈંસ* જવાબ ખરો છે. સીરાજ અહમદ મેરઠવાળા* આ તે સત્ય છે અને સત્ય પછી ગુમારાહી વગર શું છે? અહમદ હસન અમરોહી* "ઇલિમે ગેબ હકતાલાનો ખાસ્સો છે. એ શબ્દને કોઇ મતલબથી બીજા ઉપર બોલવું શીરકના વહેમાટથી ખાલી નથી." રશીદ અહમદ ગંગોહવાલા ખુદા તેમની બરકત ને હમેશ રાખો

દીલ્હીના ઓલમા તરફનો જવાબ.

બેશક આ અકીદા રાખવો કે અલ્લાહતઆલાએ કુલ ઇમલે ગેબ હજરત (સલ) ને અતા કીધો હતો અથવા મખ્લુકની તમામ હાલતો કુલ્લી જુજઇથી આપ વાકેફ છે, અને પોતે અમારી તમામ વાતોને અને હાલતો ને હમો કેથે પણ હોએ તેવણ સાભળે છે, અને જુએ છે, એ કુફર છે, શરહ ફીકહ અકબરમાં મુલ્લા અલી કારી (રહ) કહે છે "તું જાણ કે નબીઓ છુપી ચીજોમાંથી કંઇ જાણતા નથી પણ કદી કદાચ ખુદા તેમને કંઇ જણાવે છે તે જાણે છે. અને હનફીયોએ એવો અકીદા રાખવાને કે નબી (સલ) સાહેબ ગેબ જાણે છે, તેને ખુલ્લી રીતે કુફર કહ્યું છે, કેમકે એ ખુદાના કેહેવાને વિરૂધ્ધ આવે છે: "તું કહે (ઓ મોહંમદ) જે કોઇ આશમાનમાં કે જમીનમાં છે તે ખુદા સીવાય કોઈ ગેબ જાણતું નથી" આ ઇબારતથી માનીતા હનફીયોનો મજહબ સારી રીતે જણાય ગયો કે,તેઓ એવાં અકીદા રાખનારને કે જે રસુલુલ્લાહને ગેબ જાણનાર કહે તેને કાફર કહે છે, વધારે ખુલાસો ફીકહની મોટી કીતાબોમાં છે, જેને જોઇએ તે તેની તરફ વળણ કરે, અને હાલમાં એક ફતવો એ વાહીયાર અકીદાના ખોટારામાં દીલ્હીના અનસારી પ્રેસમાં છપાયો છે. (અને તેજ પ્રેસથી હમણા પણ મફત મળે છે) તે માનીતા હનફીયોનો મજહબ જાણવા બસ છે, મોહંમદ અબદુલ કાદેર. જાનશીને મોલવી નવાબ કુતબુદ્દીન સાહેબ (રહ) રહેવાસી મોટી મસજીદ દીલ્લીના * આ બાબતમાં મારો અકીદો આ છે કે રસુલુલ્લાહ ખુદાને વગર ખબર કીધે, ઇલહામ કીધે, કશફ કીધે ગેબની વાત જાણતા નહોતા અને આ પણ થોડી ચીજોનું અને બધી ચીજોનું નહી. અને આ માર્ગો વગર કંઇ ગેબની વાત જાણતા નહોતા. ફતહ મોહમદ ફતહપુરી મદરસાના મોદરેંસ* બેશક શવાલમાં લખાયલો અકીદો અહલે સુંનત જમાઅતના અકીદાથી નથી. માનીતા હનફીયો સુધી તો શું પહોંચે. અને જે અકીદો કે અહલેસુંનતનો છે અને જેના ઉપર બધી ઉમ્મતનો ઇજમા થયો તે તે આ છે કે ખુદાના ઇલિમ જેવો કોઇના ઇલમ નહી થશે. અને દરેક ચીજના ઇલિમનો ઇહાતો કરવો કોઇને નથી. અગર જો ખુદાના બતાવવાથી હોએ. મોહંમદ સેફુર્રહમાન પીશાવેરી ટોંકી હાલ દીલ્લીમાં આવેલા * કોઇ મુસલમાન જેને જરા પણ કુરઆન હદીસ અને અકાએદની કીતાબોથી ભાગ મળ્યો હશે, તે આ કહી શકતો નથી કે હજરત (સલ) અથવા બીજાં કોઇ નબી ગેબ જાણવામાં હકક સુબહાનોહુની બરાબરં છે અને ન કોઇ આ કહી શકે છે કે હક સુબહાનોહુતઆલાએ તમામ ગેબ કોઇ માણસને અતા કીધો હોએ. કેમકે આયત "વ ઇન્દહુ મફાતેહુલ ગેબે" વગેરે ઘણી આવેલી છે અને ન કોઇ આયત અથવા હદીસથી એ વાત સાબીત છે. અને ઇસ્લામી અકાએદની કીતાબોમાં એમજ છે અને એનાં ઉપર જોમહુરનો ઇત્તેફાક છે, **અબુ મોહમદ અબદુલ હક** તફસીરે હક્કાનીના રચનાર (ઇદરસમાં મોલવી મોહંમદ સામરોદીથી બહસ કરનારા) * તે શખ્સથી ઘણી તાજુબ છે કે ઓલમાના ટોળામાં થઇને આવા શખ્શના કુફરમાં ડામાડોળ રહે અને તેને ખાત્રીથી કાફેર ન કહે. વારૂ કોઇ આ કહી શકે છે કે રસુલુલ્લાહ (સલ) ને ખુદાના બતાવવા છતાં પણ બાજ ચીજોની ખબર નહીં થઇ હોએ ? કદી નહીં, એટલુંજ નહીં પણ આપ તો તમાંમ નબીયોથી વધારે

જાણુનાર હતા. અને નબુવ્વત તો કમાલે ઇલમીનું નામ છે. જેમકે ઇલમે કલામમાં લખાયલું છે. મોટા રીતનો તો તે શખ્શ મચાવે છે કે જે દરેક જગ્યા આ કેહતો ફરે છે કે આપ (સલ)ને તમામ ચીજોનો ઇલિમ દેવાયલો છે. અને જુઓ તો આ ખુલ્લું કુફર છે. અને તમામ ફેકહા આવા શખ્શને કાફર કહેવા ઉપર એકે મતે છે. તાજુબ છે કે એ શખ્સ કઇ દલીલથી આધાર પકડે છે. અને જુઓ તો આ તમામ હદીસોથી વિરૂદ્ધ છે. અનવરશાહ કશમીરી મદરસા અમીનીયા દેહલીના મોદર્રેસ અવ્વલ* જવાબ ખરો છે જીયા ઉલ હક મદરસા અમીનીયાના મોદર્રેસ* આ જવાબને મેં જોયો તો તે મને ખરો લાગ્યો. અબ-દુર્રહમાન ... અબ્દર્રબ સાહેબના જાનશી* બુખારી શરીફની હદીસ છે.“ખુદાની કસમ હું નહીં જાણતો અને હું ખુદાનો રસુલ હોવા છતા ખુદાની કસમ હું નહીં જાણુતો કે, મારી સાથે તથા તમારી સાથે શું થશે.” આ હદીસની શરહમાં સર્વના ભરોસેદાર શેખુલ મોહદ્દેશીન હજરત શેખ અબ-દુલ હક્ક મોહદ્દેસ દેહલવી આવી રીતે ફરમાવે છે “હાસેલ આ કે તેવલ (સલ) ઇલિમે ગેબનું પોતાથી ના પાડે છે કે તેવણુ તેને જાણુનાર નથી, અને તે ઉપર વાકેફ (ખબરદાર) નથી, અને તેમને વિષે ઠેરવાયલું તથા બીજાઓ વિષે ઠેરવાયલું તથા તેમને વિષે છુપુ રખાયલું તથા બીજાઓ વિષે છુપુ રખા-યલું તેવણુ જાંણુતા નથી” જુઓ આ મોહ-દ્દેસીનના ઉસ્તાદ ફરી ફરીને ખુલ્લા શબ્દોમાં સાફ ફરમાવે છે કે હજરત (સલ) હરગીજ ગેબ જાણુનાર નહોતા. મોહંમદ હોસેન* ઇલમે ગેબ બીજજાત ખુદાતઆલાનેજ માટે છે અને તેના ઇલમના બરોબર કોઇનો ઇલમ થઇ શકતો નથી જેવો તે પોતાની જાતમાં એકકો છે તેવો પોતાની સીફાતમાં પણુ એકકો છે. જો કોઇ એવી તરેહના ઇલમમાં તેનો સાથી (કોઇને) કરે તો તે બેશક મુશરેક છે. અને હનફીયો જ્યાં ગેબનું ના પાડે છે ત્યાં એજ મતલબ છે. અને જે હદીસોમાં બીજાનું ગેબ જાણુવું સાબેત થાએ છે તો તે ખુદાના તાઅવાથી બીલ અરજ મતલબ છે. હવે બને વાતોમાં સરખાપણું (તતબીક)થયું, તદન ના પાડવું અથવા સર્વ ગૈબનું કેહવું એ જહાલતની નીશાની છે.

હમારા હોજુર પુરનુર ફખરૂલ અવ્વલીન આખેરીન (સલ) ને બેશક અલ્લાહના ગેબોમાંથી થોડા ગેબનો ઇલમ છે પણુ તે બીજી તરેહનો છે, હવે તે કેટલો ઇલમ આપનો છે, તેને ખુદા જાણે છે, હા ખુદાતાઆલા બાદ જેટલો ઇલિમ આપ (સલ)ને છે તે બેશક તમામ મખલુકથી વધારે છે ફરી તે ફીરસ્તો હોએ અથવા નબી હોએ, ગૌસ હોએ, યા કુતુબ હોએ, જીન હોએ, યા શેતાન હોએ, અને આ ગુણુમાં આપની બરાબર કોઈ નથી. મોહંમદ કરામતુલ્લાહ.

તરજુમો ક-ર્તા કહે છે કે એ મસલાને લાગતો મેં એક ફતવો છપાવેલો તેના ઉપર ઘણા વિદ્વાનોએ સહી કીધી છે. હું તેઓની લખેલી ઇબારતને લંબાણુને લીધે નહી લખતો, જેને જોએ તે મારેથી લઇ ખાત્રી કરે અતરે ફકત તે સાહેબોના નામ લખી જણાવું છું. સુરત તથા રાંદેરના ઓલમાં. મોલવી મોહંમદ બરકતુલ્લાહ. મોલવી **મોંહમદ કાજમ.** મોલવી મહમુદ. મોલવી **અબદુલ** કાદેર **બાએકજા.** મોલવી નુરમોહંમદ. મોલવી સૈયદ અબદુલ ગફુર, મોલવી અબદુલ કાદેર બી.હસન. મોલવી કાજી રહમતુલ્લાહ. મોલવી હાફેજ ઇસ્માઇલ. મોલવી મોહમદ અબદુર્રહીમ મુંબ-ઇના ઓલમાં. મોલવી હીદાયતુલ્લાહ. મોલવી નજફઅલી મોલવી મુલ્લા મોહંમદ તાહેર નાર-નોલનાં ઓલમાં. મોલવી યુનોસ બેગ. મોલવી મોહંમદ યાશીન. મોલવી નજમુલ હસન. લુધ-યાનાના ઓલમાં. મોલવી મુસ્તાક અહમદ મોલવી નુરમોહંમદ. લાહોરના ઓલમાં અન્જુમન મુસ્ત-શારૂલ ઓલમાંના **મુફ્તી મોલવી મોહમદ અબદુલ્લાહ.** મોલવી અબદુલ્લાહ નોમાનીયા મદરસાના મોદર્રેસ. મોલવી ગુલામ અહમદ નોમાનીયા મદરસાના મોદર્રેસ. કાનપુરના ઓલમાં ...તુલ ઓલમાના **મુફ્તી મોલવી અબદુલ્લ તીફ.** મોલવી ગુલામ હુસેન. મોલવી રહમ ઇલાહી દેવબંદના ઓલમાં **મદરસાના મુફ્તી** મોલવી **અજીજુર્રહમાન.** મોલવી મોહમુદ મોદર્રેસ અવ્વલ નાજેમએ રાહે હકના પ. ૬૨માં ઇલમે ગેબનો મસલો છે. તેના ઉપર દસ્તખત કરનારા મોલવીઓ મોલવી. મોહંમદ સગરામપુરાવાલા મોલવી અબ-દુલ ગફુર સગરામપુરાવાલા. મોલવી અબદુલહક

સબ્અમર્મુરાવ બા મોલવી રફીમુદીન શહેરેવ ળા વગેરે.

મોલવી નજીર અહમદ પોતાની કીતાબ બ વારેકે લામેઆ પૃષ્ટ ૩૫૧માં લખે છે કે "બા જ ચીજો હઝરત (સલ) ની રૂહ મુબારક આગળ કરવામાં આવે છે આપ(સલ) બાજગેબને જાણે છે." મોલવી અબદુલ હક્ક તા૦ ૧૩-૫-૧૩૧૮ હીજરીના મુંબઈના સુલતાનુલ અખબારમાં મોલવી નજીર અહમદની બવારેકે લામે આથી લખુ છે. 'કોઇ મુસલમાન આ નહી કેહતો કે રસુલુલ્લાહ દરેક ચીજને જાણતા હતા."

એ મસલાની વધુ હકીકત મેં મારા રીસાલા બા ઇજાલતુરરેબમા લખી છે અને અહીયા પણ જરા લખવામા આવે છે. બુખારી શરીફમા છે કે કેટલીક છોકરીઓ દફ વગારી બોલતી હતી. તેમાની એક બોલી "અમારામા એવા નબી છે કે કાલે થનારી ચીજને જાણે છે" ત્યારે હઝરતે (સલ) સાફ ફરમાવ્યું કે એને ના કેહ. અને જે કેહતી હતી તે કેહ મુલ્લા અલી કારી એની શરહમાં મીરકાતમા કહે છે, "આપે એ કહેવાનું મના કીધુ તેનું કારણ આપના તરફ ઇલમે ગેબની નીસબત કીધી તેનુ મકરૂહ જાણવું છે. એવીજ તરેહ શાહ અબદુલ હક્ક દેહલવી સાહેબે લમઆતમા લખ્યું છે. એવીજ બીજી શરહોના પણ છે. કોઇ એમ કહે કે હઝરતે (સલ) જે મના કીધું તેના કારણો શહેરવાળા અનેક બયાન કરે છે ત્યારે ખાસ ઇલમે ગેબનીજ કેમ પકડાય. તેનો જવાબ કે બેશક શહેરવાળાઓએ પોતાની ધારણાથી તથા શરીયતના કાયદાથી અનેક કારણો બયાન કીધેલા છે, પણ જો હઝરત (સલ) ને તમામ ગેબ અલ્લાહે બતાવ્યો હોત અને આપ બધું જાણત તો એ કારણે શરહ કરનારા બયાન કરતજ [illegible]. હતો, એ તેઓમા મનાયલુ નથી. વળી એ કારણનો ટેકો હદીસથી પણ મળે છે 'બુખારી શરીફમાં હજરતઆએશા (રદી)ની હદીસ છે "[illegible] કોઇ બયાન કરે કે હજરત કાલની વાત જાણતા હતા. તો તેણે જુઠ કહ્યું' વળી બુખારી શરીફમા ઇબને ઉમરની હદીસ છે. હજરત ફરમાવે છે, "કાલે શુ થનાર છે તેને ખુદા વગર કઇ જાણતું નથી" એ વગર બીજી ઘણી હદીસમા છે કુરઆન સુરા મુદદસ્સેરમા છે. "તારા [illegible]ના લશ્કરોને તેના (ખુદા) વગર કોઈ [illegible] નથી. એના તફસીરમા શેખ મોહૈયુદદીન ઇબને અરબી (રહ) લખે છે "તે (લશ્કરો)ની ગણતરીને, તેના જુદા જાતને, તેની કૈફયતને અને તેની હકીકતને તેના (ખુદા) વગર કોઇ જાણતુ નથી, કેમકે તેનો [illegible] તે બધાના માહીયતને અને તેઓની [illegible]ને ઘેરનાર છે." એને લગભગ તફસીર અરાએસુલ બયાનમા છે તથા "કુલ્લા અમલેકા લેનકની"ની તફસીરમાં પણ ગેબના મસલાનો ખુલાસો સારો લખાયલો છે.

અકાએદનો મસલો કુરઆન હદીસથી સાબેત કરવામાં આવે છે. તથા અકાએદના [illegible] તથા ફીકહની કીતાબોથી દાખલો લેવાય છે. એ સીવાય બીજા કોઇથી દાખલો લેવાતો નથી [illegible] ઇબને અરબીના તફસીરથી તથા અરાએસુલ બયાનથી જે મેં દાખલો લીધો છે તે એટલા માટે કે આ સુફીઓ પણ આ મસલામાં અમને [illegible] આપે છે. નહી તો સુફીઓની વાત હદીસ કુરઆનના મુકાબલામાં કદી કબુલ થાએ નહી. ગુલામ મોહંમદ.

ખબરો.

ઓને ખુશ ખબર.

"તાહદ્દુત્તુલ હિંદ [illegible] હિંદુસ્તાનમા હિંદુ [illegible] [illegible] તરજુમો [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ધર્મનો મુક [illegible] [illegible] [illegible] ધર્મને [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ચોપાનિયામા [illegible] [illegible] તેનો [illegible] [illegible] છે. અને [illegible] [illegible] [illegible] કુરાનની [illegible] [illegible] કુરાનમા [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] મુકી દીધી [illegible] મોહમદ [illegible] સાહેબે તેઓની [illegible] ઉપર [illegible] ઉપર [illegible] [illegible] તથા પારસીઓના [illegible] [illegible] સાહેબના ભવિષ્યવાદપણાની સાબેતી [illegible] કીમત રૂ. ૩. [illegible] [illegible] [illegible] છે.

"તાહદ્દુત્તુલ હિંદ" [illegible] [illegible] જલદ [illegible] [illegible] સાહેબ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] છપાવ્યું છે. કીમત રૂ. ૩ [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] તરજુમો [illegible] [illegible] ઉપર [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] કુરાન ઉપર તેઓની [illegible] [illegible] છે. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] મોહમદ [illegible] [illegible] સાબેતી છે. અને [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] છે. [illegible] [illegible] રીતે તેઓની [illegible] પણ સાબે [illegible] [illegible] આવી છે. કી. રૂ. ૩—૦ ૦ [illegible]

[illegible] પરીક્ષા કીમત આના ૨ [illegible] હકીકત કી. આના ૨	[illegible] ચોપડીઓ [illegible] [illegible] નમુના છે

[illegible] અને મોહમદી ધર્મના [illegible] કી. આના ૪.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] કી. આના ૩